

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Ústav jižní a centrální Asie

Bakalářská práce

Pavel Yang

SPOJOVACÍ VÝRAZY V TIBETŠTINĚ

CONNECTIVES IN TIBETAN

Studijní program - Filologie

Obor: Tibetanistika

Praha

2015

Vedoucí práce:

Mgr. Zuzana Vokurková, Ph.D.

Poděkování:

Tímto chci poděkovat své vedoucí práce Mgr. Zuzaně Vokurkové, Ph.D. za laskavé zapůjčení studijních materiálů a za poskytování cenných rad při studiu.

Čestné prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, že jsem řádně citoval všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne.....

.....

Pavel Yang

Abstrakt:

Tato bakalářská práce se zabývá tibetskými spojovacími výrazy. Základem je překladatelská činnost. Postup při zpracovávání byl ten, že byly nejprve přeloženy samotné texty, následovala fáze práce se spojovacími výrazy a vyústění mělo podobu teoretické části a závěrečné analýzy.

Klíčová slova: tibetská gramatika, spojovací výrazy, spojky

Abstract:

This bachelor thesis deals with connectives in Tibetan. The basis is the translation work. As for the procedure, firstly the translations were made, then the work with connectives was undergone and that resulted in the theoretical part and in the final conclusion.

Key words: Tibetan grammar, connectives, conjunctions

Obsah

Úvod	7
1. Teoretická část	8
1.1 Spojky obecně	8
1.2 Spojky v češtině	8
1.2.1 Spojky souřadící (parataktické) v češtině	8
1.2.2 Spojky podřadící (hypotaktické) v češtině	9
1.3 Spojky v tibetštině	10
1.3.1 Podmínková spojka „na“	10
1.3.2 Slučovací spojky „dang, pa dang/ba dang, zhing/cing, la/-r“	11
1.3.3 Časové spojky „dus, tshe, pa'i skabs su, pa na/ba na“	12
1.3.4 Slučovací/(odporovací) spojky „nas, de/te/ste“	12
1.3.5 Přípustkové/odporovací spojky „yang/kyang/na'ng“	14
1.3.6 Odporovací spojky „'on kyang, yin na'ng“	14
1.3.7 Příčinné spojky „pas/bas, par brten“	15
1.3.8 Důsledková/časová spojka „de nas/de nas bzung“	15
1.3.9 Důsledková spojka „de'i phyir“	16
1.3.10 Časová spojka „ma thag“	16
1.3.11 Časová spojka „rjes“	16
1.3.12 Slučovací spojka „zhor du“	17
1.3.13 Slučovací spojka „yang na/dang yang na“	17
1.3.14 Účelová spojka „pa'i ched du“	17
2. Praktická část - překlady textů	18
2.1 Překlad korpusu č. 1 - příběhy z: „http://www.wildyaks.com/“	18
2.1.1 Překlad č.1 - ཡོ་རོབ་ཀྱི་དམངས་ཁོད་རྒྱུད་གཏམ། „Evropský národní příběh“	19
2.1.2 Překlad č.2 - ལྷ་མ་བཟོ་བ། „Švec“	23

2.1.3 Překlad č.3 - ཀུན་སྣང་། „Motivace/postoj“	26
2.1.4 Překlad č.4 - འདྲི་རྩམ་གྱི་འབྲས་བུ། „Následek chtivosti“	28
2.2 Překlad korpusu č. 2 - výňatek z náboženského komentáře školy böŋ	32
3. Analýza praktické části, závěr	46
Seznam použité literatury	48
Přílohy (plné texty)	49

Úvod

V této bakalářské práci se zabývám tibetskými spojovacími výrazy (dále jen „spojky“). Pro tento účel jsem si vybral dva různé texty, které jsem přeložil a následně podrobil analýze. Texty se navzájem neliší obdobím, ve kterém byly napsány (jedná se o moderní tibetské texty), ale žánrem (povahou/zaměřením). První text je textem pohádek (lidové prostředí), druhý text je textem náboženským (klášterní prostředí).

Jako cíl si stanovuji 1) zjistit četnost užívání těch kterých spojek a 2) zjistit rozdíl v užívání spojek ve dvou rozdílných textech.

Co se struktury této práce týče, sestává ze tří částí. První část je částí teoretickou, která obsahuje rozbor tibetských spojek. Vychází primárně z překladové práce ve druhé části. Druhá a hlavní část je část praktická, která obsahuje překlady z tibetštiny do češtiny. Překlady jsou koncipovány tak, aby vyhovovaly cíli mého výzkumu - studiu tibetských spojek. Nejedná se zde tedy o snahu vytvořit správný, literárně hodnotný český překlad. Třetí - závěrečná - část obsahuje analýzu studia spojek.

V textu práce používám Wylieho transliteraci tibetštiny - výjimku tvoří pouze překlady obou korpusů do českého jazyka, ve kterých používám českou Kolmašovu transkripci.

1. Teoretická část

1.1 Spojky obecně

Spojky, jako slovní druh, se vyznačují tím, že spojují výrazy nebo klauze a explicitně tak vyjadřují vnitrovětné a mezivětné vztahy souřadnosti a podřadnosti. Kromě spojek samotných ještě existují tzv. „spojkové výrazy“ (neplést s „spojovací výrazy“), které jsou kombinací spojky s dalším slovem (v češtině je toto slovo většinou další spojka, příslovce či částice - např. *bud'* - *anebo*, *nejen* - *nýbrž* i atd.). Připojením dalšího slova se sémantika spojek konkretizuje, specifikuje, zexplicitňuje ap. (MLUVNICE, str.214). Pokud mluvím v této práci o spojkách, mám tím na mysli jak spojky, tak i spojkové výrazy.

1.2 Spojky v češtině

České spojky jsou slova neohebná. V češtině spojky dělíme podle funkčních typů na spojky souřadící (parataktické) a na spojky podřadící (hypotaktické).

1.2.1 Spojky souřadící (parataktické) v češtině

V češtině se spojky souřadící dělí na spojky 1) slučovací (kopulativní, adiční): *a*; záporové: *ani*; *i*, *až*, *nebo*; *aniž*; *a + i/nadto/nakonec/pak/zároveň* atd.; *jako*; *jakož* *i*; *dále*, *ještě*, *konečně*, *mimoto*, *nadto*, *pak*, *poté*, *potom*, *přítom*, *rovněž*, *také*, *těž*, *tolikéž*, *zároveň*; *kromě toho*, *k tomu*, *ktomu ke všemu* apod.; (inkluzivní, výčtové, vysvětlovací) *a to*, *a to i*, *totiž* aj.; *ani - ani*, *ať - ať*, *aťsi - aťsi*, *brzo - brzo*, *dílem - dílem*, *hned - hned*, *jednak - jednak*, *jednou - jednou*, *napůl - napůl*, *tady - tady*, *tu - tu*, *zčásti - zčásti*; *ať - či*, *ať již - nebo*, *ať - ať - nebo - či*, *hned - (a) zase*, *jak - tak*, *jak - tak i*, *jako - tak i* apod.; hypotakticky: *aby*, *což*, *načež*; 2) odporovací (adverzativní): *ale*; *jenže*, *jenomže*, *ledaže*, *a*; *avšak*, *však*; *leč*, *než*; omezovací odstín: *nýbrž*; *naopak*, *a naopak*, *ale naopak* a další; přípustkový význam: *ale*, *a přece*, *ale přesto*, *ovšem* a další; *zato*, *jen(om)*, *jedině*, *pouze*, *toliko*; *zato ale/však*, *ale zároveň* apod.; *jestliže ne - pak*, *jestliže ne - zato*, *ne - ale také ne*, *ne - nýbrž*, *nikoli - ale*, *nikoli - nýbrž*, *ovšem - ale*, *sice - ale*, *sice - ale proto přece*, *sice - avšak*, *jistě - ale přece jen*, *pravda - avšak přesto* atd.; hypotakticky: *místo aby*, *místo co by*, *což*, *aby ne*; 3) stupňovací (gradační): *ba*; *ano*, *až*, *natož*, *a*, *ale*,

nejen(om), nejenže, netoliko, dokonce, přímo, nadto, neřku-li; až i, natož aby, ba i/ani/dokonce atd.; ano i a další; hlavně, ještě, nejméně, nejvíce, navíc, naopak, obzvláště, především, zejména; a jak teprve, a ke všemu tomu, a tím méně, ano přímo, ba právě naopak, a zvláště pak, anebo alespoň/i/dokonce atd.; nejen(že) - ale (i), nejen(že) - nýbrž i, nikoli - nýbrž, nejen - ale dokonce (i), nejen - nýbrž naopak, ani ne tak - jako (spíše), když (už) ne - tak aspoň, netoliko - nadto, ne-li - tedy alespoň, nejen - leč i/než i a mnohé další; 4) vylučovací (disjunktivní, alternativní): (a)nebo; či, čili, jinak, sice; (rektifikační) (a)nebo lépe/přesněji/raději; či přímo/spíše; nebo dokonce/přesněji; (eventualitní) eventuálně, popřípadě, případně, lépe apod.; bud' - bud', at' - at', at'si - at'si; bud' - (a)nebo, at' - (a)nebo, at'si - nebo, at' - či; specifický spojovací výraz a/nebo v odborných textech; 5) příčinné a důvodové - vysvětlovací: neboť, vždyť, totiž (nestává na počátku věty); -ť (připojuje se ke slovesu), však, však také; 6) důsledkové (konkluzivní): (a)proto; tedy, tudíž, a, i; tak; mor. tož; jinak sice, nebo, stejně; a tedy, a tudíž, a tak, tak jako tak; a v důsledku toho; hypotakticky: pročez; takže, aby (MLUVNICE, str.225-226).

1.2.2 Spojky podřadící (hypotaktické) v češtině

V češtině spojky podřadící dělíme na spojky 1) obsahové: že, aby; zda(li), -li; jestli; jak, když, kdyby, at'; 2) časové (temporální): když; až, dokud, jakmile, než(li); co, jak, jedva(že), ledva(že), jen(om), kdy, kdykoli(v), kdyžtě; mezitímco, pokud, sotva(že), zatímco; až konečně, až najednou, až tu, dokud ne, dříve než(li), hned jak, hned když, jak jen(om), jen co (jenco), ještě když, ještě než, když najednou, když tu/vtom/znenadání; pokaždé, když; právě když, prve než(li), už jak; vždy, když; vždycky když; zrovna když; vyjádření protikladu dvojicí výrazů: ještě - už, ještě ne - a už; korelativa: tehdy, když; teď, když; tak dlouho, dokud; dotud, dokud; teď, kdy; tehdy, kdy; v té době, co; v tom okamžiku, kdy; 3) příčinné (kauzální): protože, poněvadž, jelikož, ježto; jak, když, že; anžto, kdyžtě; jmenovitě když, zvláště když, však také; 4) účelové (finální): aby, jen aby, by, at', zda(li), zdali by; 5) podmínkové: jestliže, kdyby, jestli; jak, když, -li, ačli, ač jestli(že), kdyby a(le)spoň, kdyby tak, když by, pakli(že), pokud; 6) přípustkové (koncesivní): ačkoliv, třebaže, přestože; ač, jakkoliv, třeba(s), třeba i, aniž, at', at'si; (podmínkově) i/ani když, i/ani kdyby; byť, byť i, byť jen, byť třebas, nechť; 7) srovnávací (komparační): jako; jak, co, jakoby; než(li); jako by, jako kdyby, jako když, jako že, jinak než(li), jinak než že, nejinak než(li), jak - tak, tak - jako, kolik - tolik, kolikrát - tolikrát, než aby, než jak, než kdy, obdobně jako, právě tak jako, stejně jako, stejně jako - tak, více - než, zrovna jako, čím - tím, čím více - tím ... tak, že; 8) účinkové (konsekutivní): takže; než(li), až, divže (div že),

že; než aby; tak, že; tak, až; taktak, že; tolikrát, že; 9) výjimečné (exceptivní): leda(že), leč; leda aby, leč aby, leda by, leč by, leda když, leda kdyby, apod. (MLUVNICE, str.226).

1.3 Spojky v tibetštině

V této podkapitole představím tibetské spojky, přičemž vycházím ze dvou různých zdrojů. Prvním zdrojem je publikace „Essentials of Modern Literary Tibetan: A Reading Course and Reference Grammar“ od Melvyna Goldsteina (1991). Druhým zdrojem je publikace „Le Clair Miroir“ od Kesanga Gyurmeho (1994).

Upozorňuji, že se v této podkapitole věnuji pouze spojkám, které jsou obsaženy v praktické části (druhá kapitola). Tibetských spojek je mnoho a je i mnoho různých variant, které se užívaly například jen ve starých dobách. Pro tuto práci se tedy soustředím pouze na spojky, které se zrovna objevují v daných překladech. Příklady tibetských vět užitých v této kapitole (první kapitola) jsou vyňaty z překládaných textů (viz 2.kap.).

Co se slovosledu tibetské klauze týče, má obecně stukturu: podmět - předmět - sloveso. V případě tibetského souvětí pak daná spojka (spojující klauze) bývá buď za slovesem první klauze či na počátku klauze druhé. (Pro příklady spojek spojující větné členy viz kap. 1.3.2).

1.3.1 Podmínková spojka „na“

Spojky „na“ a „gal te (...) na“ jsou spojky spojující klauze. Druhá klauze se uskuteční *pokud* se uskuteční klauze první. Tyto spojky vyžadují, aby před sebou měly sloveso v minulém tvaru. (GOLDSTEIN, str.126)

V první klauzi se vyjádří určitá hypotéza a druhá klauze vyjádří potenciální výsledek. Význam je tedy tento: Pokud se uskuteční akce v první klauzi, potom to spustí následek, který je vyjádřen druhou klauzí (GYURME, str.174-177).

Kesang Gyurme rozlišuje „gal te (...) na“ od „na“. V případě „gal te (...) na“ se jedná o tzv. *potenciální spojku*, jejíž užití je: **gal te + klauze 1 (sloveso) + na, klauze 2.**

Př.1.: གལ་ཏེ་ད་ཐེངས་ནིང་བས་ཤེས་སྤང་བ་ཡིན་ན། དེད་གཉིས་ལས་སླ་བོར་འཇོག་གི་མ་རེད། **Pokud**
[však] farmář zjistí tohle, nebude to [kradení] pro nás už takhle jednoduché.“

Spojku „na“ dělí Kesang Gyurme na dva podtypy. Spojka „na“ může být 1) *hypotetická*, přičemž ta vypadá tak, že se spojka „na“ umístí rovnou za sloveso, tedy struktura je následující: **klauze 1 (sloveso) + na, klauze 2.**

Př.2.: བོད་བྱ་བཅོང་ན་ཁོང་པ་བྱ་གཉིས་ཕྱག་པོར་འགྱུར་ངེས། **Pokud** osla prodáme, zajisté zbohatneme.

Dále může být spojka „na“ 2) *nereálná*. Ta se neumístí rovnou za sloveso, ale mezi slovesem a spojkou „na“ je koncovka. Tato *nereálná* varianta se užívá např. v hovorové tibetštině (viz GYURME, str.176).

Př.3.: ཀླ་ཐེངས་རེར་ལ་ཕྱག་རེ་བསྐོས་པ་ཡིན་ན་ཁོང་བས་ཤེས་ཀྱི་མ་རེད། **Pokud** si vezmeme za každé jedno kradení [jen] jednu ředkvičku, farmář se to nedozví.

1.3.2 Slučovací spojky „dang, pa dang/ba dang, zhing/cing, la/-r“

- Spojka „dang“ se běžně překládá jako „a“ a užívá se k spojování větných členů (GOLDSTEIN, str.68), struktura: **větný člen A + dang + větný člen B.**

Př.4.: ལྷ་བ་ཆུན་པ་ཞིག་དང་ལྷ་བ་གཞོན་པ་ཞིག་ starý mnich **a** mladý mnich

- Spojka „pa dang/ba dang“ je spojkou slučující dvě klauze (GOLDSTEIN, str.68), struktura je následující: **klauze 1 + pa dang/ba dang, klauze 2.**

Př.5.: པ་ཆུན་བོད་བྱའི་གོང་ནས་མར་བབས་པ་དང་། བྱ་བོད་བྱ་ཞོན་ནས་ལམ་དུ་ཆས། Starý otec sesedl z osla **a** syn na osla nasedaje, vydali se na cestu.

- Spojka „zhing“/„cing“ spojuje klauze, ale i větné členy. (viz GOLDSTEIN, str.102 a GYURME str.72) Překládá se jako „a“. Struktura: **klauze 1/větný člen 1 + zhing/cing, klauze 2/větný člen 2.**

Př.6.: ལྷ་མ་བཀུར་ཞིང་རྗེས་སུ་འབྱུག་དགོས། Mistra je třeba tělem i myslí uctívat **a** následovat.

- „Částice“ „la“ (a varianta „-r“) není jednoznačná - má sama o sobě mnoho funkcí. Jednou funkcí je právě funkce slučovací spojky. V této funkci odpovídá spojce „zhing“ (GYURME, str.41). Tedy: **klauze 1/větný člen 1 + la/-r, klauze 2/větný člen 2.**

Př.7.: ཀན་བཀུར་བའི་གོ་རིམ་གྱི་སྒྲིལ་ལ་བརྩེ་བཀུར་མི་ཤེས་པ། [Ten kluk] neví nic o účtě **a** slušnosti ke starším lidem.

1.3.3 Časové spojky „dus, tshe, pa'i skabs su, pa na/ba na“

Tyto spojky spojují dvě klauze, přičemž nesou význam časový. Druhá klauze se uskutečňuje v čase klauze první. Sloveso v první klauzi je v neminulém tvaru. (GOLDSTEIN, str.98). Z tibetštiny pak tyto spojky překládáme jako „když“. Struktura tibetské věty je následující: **klauze 1 + dus, tshe, pa'i skabs su, pa na/ba na, klauze 2.**

Př.8.: སེམས་བསྐྱེད་དུས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་སྤྲུག་བསྐྱེད་དང་བྲལ་འདོད། **Když** se vyvolává mysl, touží [jedinec], aby všechny cítící bytosti byly zbavené utrpení.

Př.9.: ལམ་བར་དུ་སྐྱེ་ཐང་ཆེན་པོ་ཞིག་བཀལ་ནས་སང་བའི་ཆོ། ཡུག་རྩེ་འགས་མཐོང། **Když** po cestě přes velkou pláň přecházejíce, uviděli několik bohatých pastýřů.

Př.10.: ཉེན་ཞིག་པ་བྱ་དེ་གཉིས་ཀྱིས་ཞིང་ནང་དུ་ལས་ཀ་བྱེད་བཞིན་པའི་སྐབས་སུ། ཞིང་འགྲམ་གྱི་ལམ་ཟུར་ན་འབྲལ་བ་གཉིས་ཀྱིས་ཁ་བརྒྱས། Jednoho dne, **když** otec a syn pracovali na poli, povídali si na okraji cesty poblíž pole dva pocestní.

Př.11.: ཞིང་བ་བྱ་མ་དེས་ཤུགས་ཆེན་པོས་རུས་སྐལ་གྱི་རྒྱབ་དུ་དབྱུག་པས་གཞིས་པ་ན། དབྱུག་པ་དེ་རུས་སྐལ་གྱི་རྒྱབ་ཀྱི་ཤུན་གོག་ལ་ཕྱག་སྟེ་དུམ་བྱར་ཆག། **Když** farmářova dcera pana želvu silně udeřila do zad holí, hůl želví krunýř zasáhnuvši, [hůl] se zlomila.

1.3.4 Slučovací/(odporovací) spojky „nas, de/te/ste“

Tyto spojky klauzí mají podle Goldsteina tři různé funkce. Jsou to funkce 1) *časově příčinná*, 2) *adverbiální/simultánní* a 3) *definující*. Co se týče funkce *časově příčinné*, má tento překlad: „a (potom)“ (tedy: uskutečnila se klauze 1 a potom (kvůli ději v první klauzi / jako výsledek děje první klauze) se uskuteční klauze druhá (GOLDSTEIN, str.99). Struktura je tedy tato: **klauze 1 + nas, de/te/ste, klauze 2.**

Př.12.: གྲོན་མ་ཞིག་ལ། གྲྭ་བ་ཆེན་པ་ཞིག་དང་གྲྭ་བ་གཞོན་པ་ཞིག་རི་ཆེ་ཅ་སྒྲོམ་ཆུ་ལྟོང་དུ་ཕྱིན་ཏེ། ཕྱིར་དགོན་པའི་ནང་དུ་ལོག་པའི་ལམ་བར་དུ། རྒྱ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོད་པ་རེད། Jednou takhle šli jeden starý mnich a jeden mladý mnich na vrcholek hory procvičovat se v meditaci a potom, na zpáteční cestě do kláštera, byla [poblíž] velká řeka.

Co se týče funkce *adverbiální/simultánní*, tak první klauze vysvětluje způsob, jakým se uskutečňuje klauze druhá (GOLDSTEIN, str.100). Struktura tibetské věty je opět: **klauze 1 + nas, de/te/ste, klauze 2**.

Př.13.: ཉིན་མོར་གསེར་སྒྲོར་རྣམས་ཨམ་ཕྱག་དུ་བཅུག་སྟེ། གསེར་སྒྲོར་ཁོ་ནའི་སྒྲོར་ལ་སྒྲོར་ལ་བསམ་སྟོབ་བཏང་ནས། ལྷ་གཞས་ཁ་ནས་བོར། Přes den zlatáky do kapes si vkládaje, jen a jen nad nimi přemýšleje, zanechal zpěvu.

Třetí funkcí těchto spojek je funkce *definující*. Druhá klauze vymezuje / zespecifikuje / udává důvod pro klauzi první (GOLDSTEIN, str.101). Struktura se opět nemění (**klauze 1 + nas, de/te/ste, klauze 2**), mění se pouze význam. Tyto spojky v této funkci překládám jako pomlčku, či jako dvojtečku. V následujícím příkladě je první klauze rozvinuta / zespecifikována slovy Khjunggo Tsela (je tedy rozvinuta ne jednou, ale rovnou několika dalšími klauzemi):

Př.14.: རྩ་བའི་སླ་མ་འཛོལ་ཆོ། སླ་མ་ལ་རྒྱ་ལོར་དང་སྟོན་གྲགས་གོ་གནས་ཕྱིར་ཚུལ་སོགས་ལ་མི་སྟོས་ཏེ། བྱུང་སྟོ་ཆུ་གྱི་ཞལ་ནས། སླ་མ་སངས་རྒྱས་མཐོང་ན། གདམ་ངག་བདུད་ཅིར་ཙམ་འབྱུང་། སླ་མ་ཐལ་མ་མཐོང་ན། གདམ་ངག་ཟས་སྒྲོམ་ཙམ་འབྱུང་། སླ་མ་བྱི་ཆེན་མཐོང་ན། གདམ་ངག་བྱུང་བཤལ་ཙམ་འབྱུང་། ཞེས་སོ། Kdys hledáš kořenného mistra, nehleď na [jeho] bohatství a slávu, postavení, vnější chování a podobné: Khjunggo Tsel praví: „Jestliže vidíš mistra jako buddhu, jeho výklady ti budou nektarem. Jestliže jej vidíš tak jak je, jeho ústní výklady ti budou jídlem a pitím. Jestliže jej vidíš jako starého psa, jeho ústní výklady ti budou vodou na mytí.”

(Kesang Gyurme uvádí na rozdíl od Goldsteina kromě těchto tří funkcí i funkci čtvrtou - 4) *odporovací*. Tato funkce se však v překládaných textech této práce nevyskytuje. Pro příklad viz GYURME, str.62.)

1.3.5 Přípustkové/odporovací spojky „yang/kyang/na’ng“

Tyto spojky spojující klauze mají jak funkci přípustkové spojky („ačkoliv“ se uskutečnila / existuje první klauze, uskutečnila se / existuje i klauze druhá). Anebo můžou mít funkci odporovací spojky „ale“ (GOLDSTEIN, str.163). Tato spojka označuje opozici mezi dvěma klauzemi, přičemž důraz je kladen na klauzi druhou. Ve druhé klauzi se nachází tedy ta primární informace. (GYURME, str.57). Struktura věty je: **klauze 1 + yang/kyang/na’ng, klauze 2.**

Př.15.: སྐྱབས་སུ་མ་སོང་ན་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་སྤང་ཡང་དོན་ཅི་ཡང་མེད། Pokud se [někdo] neuchýlil k útočišti - **ačkoliv** se učí Buddhovu učení - nemá to žádný význam.

Př.16.: བཅས་ལངས་དུས་ཁོ་གཞིན་ནས་ཉལ་གྱི་ཡོད་ནའང་། ལྷམ་བཟོ་བའི་སྤྱ་སྒྲིལ་གྱིས་ཁོ་གཞིན་ཁྱུག་ཏུ་འཇུག་གི་མེད་པ། Když se rozednívalo, až tehdy ulehla, **ale** kvůli ševcově zpěvu nemohl usnout.

1.3.6 Odporovací spojky „’on kyang, yin na’ng“

Tyto spojky se nepojí na konec první klauze, ale na začátek druhé klauze (GYURME, str.57). Struktura je tedy: **klauze 1, ’on kyang/yin na’ng + klauze 2.** Význam mají „nicméně“ / „ale“ / „avšak“.

Př.17.: ཆོས་གྲོགས་ལགས། ངས་བྱ་མོ་དེ་ཕུ་བོའི་པ་རོལ་དུ་བཞག་སྟེ་ལོག་ཡོང་བ་ཡིན། **འོན་ཀྱང་།** ཁྱོད་གྱིས་ད་དུང་ཁོ་མོ་སེམས་ནང་དུ་ཉར་བཟུང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནམ། „Příteli, já jsem tu dívku na druhém břehu řeky zanechav, vrátil se zpět. **Však** jsi to ty kdo na tu dívku stále myslíš, nebo ne?“.

Př.18.: དང་སང་མི་མང་པོ་ཞིག་གིས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་དང་གསང་སྟགས། རྗེ་གསུམ་པ་ཆེན་པོ་ལང་ཁུང་སྟན་བརྒྱུད་སྤྱད་འདོད་ཏེ་ཅང་ཆེ། **ཡིན་ནའང་།** གཞི་མ་མེད་ན་གསང་ཆོས་སྤྱད་བ་དེ་ཁང་པ་མྱང་མེད་ཆོག་གསུམ་བརྒྱུད་བཞེངས་པ་དང་མཚུངས། V dnešní době se mnozí lidé velmi chtějí učit Buddhovu učení a skrytým mantrám, Dzogčhenu, Ústní tradici Žangžungu. **Avšak** pokud nemají základ, podobá se učení se takovýmto skrytým naukám stavbě domu ze sta spojnic na žádných základech.

1.3.7 Příčinné spojky „pas/bas, par brten“

Tyto spojky vyjadřují: „protože“ se uskutečnil děj v klauzi první, uskutečňuje se děj v klauzi druhé (GOLDSTEIN, str.96). Struktura v tibetštině: **klauze 1 + pas/bas/par brten, klauze 2.**

Př.19.: ལྷན་ཆེ་དེ་ཆོས་བཤད་པའི་སྐད་ནམས་ཐོས་པས། ཞིང་པ་པ་བྱ་གཉིས་ངོ་ཚ་ལྟེ། པ་ཤན་གྱིས་བོང་བྱ་ཞོན། **Protože** slyšeli to, co říkali ti bohatí pastýři, otec se synem stydějíce se, starý otec nasedl na osla.

Př.20.: ལྷན་པས་བོན་གསུངས་ཆད་ཐམས་ཅད་རང་སེམས་འདུལ་ཐབས་དང་རང་རྒྱད་ཀྱི་ཉན་མངས་ནི་ཐབས་འབའ་ཞིག་ཏུ་གསུངས་པར་བརྟེན་སེམས་རིན་པོ་ཆེ་རང་རྒྱད་ཏུ་སྐྱེ་ཐབས་ལ་འབད་དགོས། **Protože** Učitel pronášel jen to, že všechen bön je způsobem jak ovládnout vlastní mysl a způsobem jak utišit své vlastní sužující nepravosti, je třeba samostatně usilovat ve způsobech zrození drahocenné mysli.

1.3.8 Důsledková/časová spojka „de nas/de nas bzung“

Co se týče struktury - po první klauzi následuje pauza a poté (na začátku druhé klauze) je spojka „de nas/de nas bzung“, která naznačuje, že děj pokračuje / vyvíjí se dál (GYURME, str.162). Tedy: **klauze 1, de nas/de nas bzung + klauze 2.** Do češtiny lze význam důsledkový přeložit jako: „(a) tak“ a význam časový jako: „(a) potom“.

Př.21.: ཤན་ཤོན་དེ་གཉིས་གྱིས་བཤད་པའི་སྐད་ཆ་ནམས་ཐོས་པས། ཞིང་པ་པ་བྱ་གཉིས་ངོ་ཚ་ལྟེ་ཅི་བྱེད་འདི་བྱེད་མེད་པར་གྱུར་བ་དང་། **དེ་ནས་**གཉིས་ཀས་མཉམ་དུ་བོང་བྱ་ཞོན་ཏེ་ལམ་དུ་ཆས། **Protože** slyšeli to, co říkali stařeček se stařenkou, otec se synem stydějíce se, už nevěděli co dělat dál. **A tak** oba spolu na osla nasedavše, vydali se na cestu.

Př.22.: ལྷ་བ་ཤན་པ་དེའི་ཞལ་ཅུང་ཟད་འཇུག་པ་ལས། ཅི་ཡང་མ་གསུང་བར་མདུན་དུ་བསྐྱོད། **དེ་ནས་**འོང་གཉིས་དགོན་པའི་སྒྲ་ཆེན་འབྲམ་དུ་ཐོན་ལ་ཉེ་བ་ན། ལྷ་བ་གཞོན་པ་དེས་ཡང་བསྐྱར། Starý mnich se jen nepatrně pousmál, nic neřekl a pokračoval vpřed. **Poté**, když se už oba blížili k velké klášterní bráně, se mladý mnich znovu [otázal]...

1.3.9 Důsledková spojka „de'i phyir“

Tato spojka je vždy na začátku druhé klauze a překládá se do češtiny jako „a proto“.
Struktura: **klauze 1, de'i phyir + klauze 2.**

Př.23.: ཅ་བའི་སྒྲ་མ་ནི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་འབྱུང་ཁུངས་དང་བྱིན་རྒྱབས་ཀྱི་ཅ་བ་ཡིན། དེའི་ཕྱིར་ཅ་བའི་སྒྲ་མ་ལ་
སེམས་གཅིག་སྒོ་གཅིག་བསྟེན་དགོས།

Co se týče kořenného mistra, je zdrojem buddhů a kořenem požehnání. **A proto** je třeba být kořennému mistru oddaný pevnou myslí.

1.3.10 Časová spojka „ma thag“

Tato spojka klauzí se objevuje za slovesem v minulém tvaru a vyjadřuje, že děj ve druhé klauzi se uskutečnil, „jakmile“ se uskutečnil děj v klauzi první (GOLDSTEIN, str.126,127).
Struktura: **klauze 1 + ma thag, klauze 2.**

Př.24.: གྲྭ་བ་གཉིས་ཁོ་མོའི་ཉེ་འགྲམ་དུ་ཕྱོད་མ་ཐག། ཁོ་མོས་ལུས་པོ་མར་བསྐྱར་ཞིང་ལག་རྒྱང་ཐལ་མོར་
སྐྱུར། **Jakmile** se k ní dva mniši přiblížili, poklonila se a sepjala ruce.

1.3.11 Časová spojka „rjes“

Tato spojka klauzí má jen jednu funkci: spojuje dvě klauze tak, že „poté, co“ se uskutečnila klauze první, uskutečnila se klauze druhá. Tato spojka vyžaduje, aby sloveso bylo v minulém tvaru (GOLDSTEIN, str.69). Struktura: **klauze 1 + rjes, klauze 2.**

Př.25.: མི་འཆི་རྗེས་མེ་ཤི་ནས་དུ་བ་མེད་པར་ལྟར་མ་ཡིན། **Poté, co** člověk zemře, není to, jako když uhasne oheň a není žádného kouře.

1.3.12 Slučovací spojka „zhor du“

Tato tibetská spojka spojuje klauze tak, že „spolu s“ primárním dějem určeným v první klauzi se děje/děl/bude dít sekundární děj určený v klauzi druhé. Struktura: **klauze 1 + zhor du, klauze 2**. Do českého jazyka lze překládat vícero způsoby - např. jako „(a) přitom“.

Př.26.: ཁོས་ནམ་རྒྱུན་ལྷན་བཟོ་ཞོར་དུ། ངག་སྟན་མོ་དབངས་རྟ་ལ་བྲངས། **Když** vyráběl boty, obvykle [u toho] krásně zpíval.

1.3.13 Slučovací spojka „yang na/dang yang na“

Spojka „yang na“ je vždy na začátku druhé klauze. Struktura: **klauze 1, yang na/dang yang na + klauze 2**. Význam je: „nebo“. Existuje i varianta „dang yang na“, která bývá na konci první klauze. Struktura: **klauze 1 + dang yang na, klauze 2**. Tu překládáme: „anebo“.

Př.27.: ད་རེས་དགེ་བ་སྐྱབ་པ་དེ་ཆོ་འདིར་སྟན་གཤམ་དང་རྒྱ་ཚོར་ཆེད་དུ་ཡིན་ནམ། ཡང་ན་ངན་སོང་གི་སྐྱལ་བཟལ་ལ་སྐྱལ་ནས་མཐོ་རིས་ཀྱི་བདེ་འབྲས་ཐོབ་འདོད་ཡིན་ནམ། „Nyní, je to nabývání ctnosti pro slávu a bohatství v tomto životě? **Nebo** je to [děláno] ze strachu z utrpení špatných přerození, z touhy získat blaženost vyšších sfér?“

Př.28.: ཤི་བའི་རྒྱུ་ཡང་འཇིགས་པ་བརྒྱད་དང་ཡང་ན་འཕྲུལ་འཁོར་སོགས་ཀྱིས་རྒྱུ་བྱས་ནས་འཆི་བ་མ་ངེས། Okolnosti smrti také - [at' už to] osm strachů **anebo** stroj a podobné způsobivše, umírání je nejisté.

1.3.14 Účelová spojka „pa'i ched du“

Tato spojka se překládá jako „aby“. Struktura tib.věty je: **klauze 1 + pa'i ched du, klauze 2**.

Př.29.: སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གོ་འཕང་རིན་པོ་ཆེ་ཐོབ་པའི་ཆེད་དུ་བདག་གིས་བྱང་ཆུབ་མཆོག་དུ་སེམས་བསྐྱེད་པར་བྱའོ། **Aby** všechny citící bytosti dosáhly drahocenného stavu buddhy, vyvolávám mysl na nejvyšší probuzení.

2. Praktická část - překlady textů

K překladům jsem přistupoval tak, aby - pokud možno - odpovídaly věrně své tibetské předloze a zároveň neodporovaly české syntaxi. Jelikož však mým cílem bylo zkoumání tibetských spojek, musel jsem přistoupit při překládání i k několika kompromisům (např. pozice slovesa, užívání přechodníků, apod.). Co se týče použití barev pro označování spojek, barvy samy o sobě nemají žádný význam, slouží jen pro přehlednější orientaci v textu. Odstavce jsem členil tak, aby byl pokud možno co nejvíce usnadněn přehled užití tibetských spojek - v originálním textu takovéto členění není.

2.1 Překlad korpusu č. 1 - příběhy z: „<http://www.wildyaks.com/>“

Tento korpus obsahuje překlady čtyř příběhů pro děti. Jedná se o texty uveřejněné na <http://www.wildyaks.com/> (ke dni 25.6.2015). Následuje výňatek z této webové stránky specifikující sebe sama:

This site is dedicated to the Tibetan parents and children who are scattered around the world and to all the children who are interested in Tibetan children's education and culture. On this website we have compiled many popular traditional Tibetan tales. You will also find new children's stories written by modern Tibetan writers and popular children's stories translated from other languages.

(<http://www.wildyaks.com/>)

(Tato stránka je věnována tibetským rodičům a dětem, kteří se nacházejí po celém světě. Dále je věnována všem dětem, které mají zájem o vzdělání a kulturu tibetských dětí. Na této stránce jsme sestavili mnoho oblíbených tradičních tibetských příběhů. Také zde naleznete nové příběhy pro děti napsané moderními tibetskými spisovateli a oblíbené příběhy pro děti přeložené z jiných jazyků.)

2.1.1 Překlad č.1 - ཡོ་རོབ་ཀྱི་དམངས་ཁྲོད་སྐྱེས་པ་གཏམ། „Evropský národní příběh“

གནའ་མུ་མོར་ཡོ་རོབ་ཀྱི་ལུང་པ་ཞིག་ན། ཞིང་པ་པ་བྱ་གཉིས་ཡོད་པ་དང་།¹

Kdysi dávno v jednom evropském kraji žili dva rolníci - otec a syn.

ཁོང་གཉིས་ལ་བོང་བྱ་གཅིག་ལས་སྒོ་ཕྱགས་གཞན་གཅིག་ཀྱང་མེད། བོང་བྱ་དེར་བརྟེན་ནས་² ཞིང་ལས་ཀྱི་
འཚོ་བ་སྐྱེལ་བཞིན་ཡོད་པ་རེད།

Kromě jednoho osla neměli žádná jiná hospodářská zvířata. Na tomto oslu **závisejíce**, vedli
živobytí sestávající z práce na poli.

ཉིན་ཞིག་པ་བྱ་དེ་གཉིས་ཀྱིས་ཞིང་ནང་དུ་ལས་ཀ་བྱེད་བཞིན་པའི་སྐབས་སུ།³ ཞིང་འགྲམ་གྱི་ལམ་ཐུར་ན་
ངལ་གསོས་**ཏི**་⁴ བཟང་ཡོད་པའི་འགྲུལ་བ་གཉིས་ཀྱིས། བོང་བྱའི་རིན་གོང་འཕར་བཞིན་པའི་སྒོར་གྱི་ཁ་བར་
བྱེད་ཀྱིན་པ་ཐོས།

Jednoho dne, **když** otec a syn pracovali na poli, na okraji cesty poblíž pole **odpočívající** seděli
dva pocestní. Povídali si o tom, že se zvyšuje cena oslů [a otec se synem] to zaslechli.

¹ Spojka pa dang (a dále i varianty „zhing“, „cing“) je spojkou, která se objevuje vždy na konci klauze (K1). Tato spojka vyžaduje, aby za ní následovala další klauze (K2). Mezi K1 a K2 je syntakticky rovnocenný vztah. Do češtiny pak spojku „pa dang“ překládáme podle českých syntaktických vztahů buď jako souřadící slučovací spojku „a“ nebo ji nepřeložíme jako slovo, ale pouze ji nahradíme čárkou/tečkou za větou(viz tento příklad).

² Jednou z funkcí spojky „nas“ (a dále i spojek „de“, „te“, „ste“) je funkce adverbiální / přechodníková. Tato spojka se v této funkci dává vždy za V(sloveso).

³ Spojka „pa'i skabs su“ (a dále i spojky „tshe“, „ba na“, „pa na“, „dus“) je spojka podřadící časová. Tato spojka se dává vždy na konec K1 a do češtiny se překládá jako „když“. Tibetská věta je tedy postavena takto: **K1+pa'i skabs su, K2**. Česká věta má strukturu: Když+K1, K2.

⁴ Viz pozn.č.2 na str.19

དེ་ནས་⁵ ཞིང་པ་རྒན་པོ་དེའི་སེམས་ལ། བོང་བྱ་བཅོང་འདོད་སྒྲིམ་པ་དང་།

A **tak** se v mysli starého rolníka zrodila touha osla prodat.

བོང་བྱ་བཅོང་ན་⁶ ཞིང་པ་བྱ་གཉིས་ལྷན་པོར་འགྱུར་ངེས་སྒྲིམ་སྟེ་⁷ ན་རེ། ཡ། ཨ་པའི་གཅིས་ལྷན་ དེད་
གཉིས་ཀྱིས་བོང་བྱ་འདི་བཅོང་སྟེ་ཆོང་ལས་གཉིར་ན་ག་འདྲ་འདྲག་ཅིས་གྲོས་བྱས།

Pokud osla prodáme, zajisté zbohatneme, [takto] **přemýšleje** řekl: „Ó milovaný synu, **pokud**,
tohoto osla **prodávající**, bychom se [začali] věnovat obchodu, jaké by to bylo?“

བྱའི་སེམས་ལ། ཆོང་ལས་གཉིར་བྱ་བ་ན། ཞིང་ནང་དུ་དཀའ་ལས་ཁྱོད་མི་དགོས་བསམ་སྟེ། ཐེ་ཆོས་མེད་པར་
དོན་དག་དེར་མོས་མཐུན་བྱས།

Syn uvažoval, [že] **kdyby** se mohli věnovali obchodu, nemuseli by [již] zakoušet těžkou práci
na poli, [a takto] **mysle**, bez pochyb s [otcovým] návrhem souhlasil.

ཕྱི་ཉིན་ཞིང་པ་པ་བྱ་དེ་གཉིས་ཀྱིས་བོང་བྱ་བྲིད་དེ་⁸ ཆོང་རར་སོང་།

Následujícího dne otec se synem osla **vedouce**, šli na trh.

⁵ Spojka „de nas“. Struktura tib. věty: **K1, de nas+K2**. Do češtiny překládáme jako: „a tak“ / „poté“ / „načež“ / „nato“. Existuje ještě varianta „de nas bzung“, která se překládá jako „od té doby“ / „od toho momentu“.

⁶ Podmínkovou spojku „na“ překládáme jako „pokud“ / „kdyby“ / „jestliže“. Struktura: **K1+na, K2**. V češtině: Pokud+K1, K2.

⁷ Viz pozn.č.2 na str.19

⁸ Viz pozn.č.2 na str.19

ལམ་བར་དུ་སྐྱེ་ཐང་ཆེན་པོ་ཞིག་བཞུ་ནས་སོང་བའི་ཚེ།⁹ ཕུག་རྩི་འགས་མཐོང་ནས། གཅིག་གིས་གཅིག་ལ།
ཨ་རོགས་ཚེ། ལྷོས་དང་། ས་གཤི་ལམ་འགྲོ་བ་གཉིས་ལ་ལྷོས་དང་། ཁོང་གཉིས་རི་འདྲའི་སྒོན་པ་གཉིས་
རེད། ཆ་བ་འདི་འདྲ་ཆེ་ནའང་།¹⁰ བོང་བྱ་ཞོན་ཤེས་ཀྱི་མི་འདུག་ཅེས་འཕྱ་སྒྲོད་བྱས།

Když po cestě přes velkou pláň **přecházejíce**, několik bohatých pastýřů **uvidějíce**, [ti] se [jim mezi sebou] navzájem [takto] vysmívali: „Kamarádi, podívejte! Podívejte se na tamhle ty dva pocestné! Jsou tak hloupí! **Ačkoliv** [je] tak velké horko, [oni ani] neví jak jezdit na oslu!“

ཕུག་རྩི་དེ་ཆོས་བཤད་པའི་སྐད་རྒྱམས་ཐོས་པས།¹¹ ཞིང་པ་ས་བྱ་གཉིས་ངོ་ཆ་སྟེ། ས་ཀན་གྱིས་བོང་བྱ་ཞོན།

Protože slyšeli to, co říkali ti bohatí pastýři, otec se synem **stydějíce se**, starý otec nasedl na osla.

བུས་མཐུར་མདའ་ནས་བབྱང་སྟེ་བོང་བྱ་འཁྲིད་ནས་ལམ་དུ་ཆས།

Syn za otěže **vzav**, osla **veda**, vydali se na cestu.

ལམ་བར་དུ་ན་གཞོན་འགར་ཕུག་པ་དང་། ན་གཞོན་གཅིག་གིས། ཡ། རྒོགས་པོ་ཚེ། ལྷོས་དང་། ས་ཀན་
བཙེ་བ་མེད་པ་དེར་ལྷོས་དང་། ཁོ་རང་གིས་བོང་བྱ་ཞོན་པ་དང་། བྱ་ཆུང་ལ་མཐུར་མདའ་ནས་འཁྲིད་དུ་
བཅུག་འདུག་ཅེས་འཕྱ་སྒྲོད་བྱས།

Na cestě potkali několik mladíků. Jeden mladík se [jim takto] vysmíval: „Hej kamarádi, podívejte! Podívejte se na toho nemilosrdného starého otce! On sám jede na oslu **a** malého chlapce nechá vést za otěže!“.

⁹ Viz pozn.č.3 na str.19

¹⁰ Přípustková spojka „na’ng“ (a dále i spojky kyang, yang) se překládá do češtiny jako „ačkoliv“ / „ale“ / „však“. Struktura tib.věty: **K1+na’ng/kyang/yang, K2**. Dále existuje i odporovací spojka „yin na’ng“ (a varianta „on kyang“), která je vždy na začátku klauze (viz str.32).

¹¹ Příčinnou spojku „pas/bas“ (dále i variantu „par brten“) překládáme jako „protože“ / „a proto“. Struktura: **K1+pas, K2**. Struktura české věty vypadá následovně: Protože+K1, K2 / K1, a proto+K2.

ན་གཞོན་དེས་བཤད་པའི་སྐད་ཆ་ནམས་ཐོས་པས། ཞིང་པ་པ་བྱ་གཉིས་ངོ་ཆ་སྟེ། པ་ཟན་བོང་བྱའི་གོང་ནས་
མར་བབས་པ་དང་། བྱ་བོང་བྱ་ཞོན་ནས་ལམ་དུ་ཆས།

Protože slyšeli to, co říkal ten mladík, otec se synem **stydějice se**, starý otec sesedl z osla **a** syn na osla **nasedaje**, vydali se na cestu.

ལམ་བར་དུ་ཟན་ཞོན་གཉིས་ལ་ཐུག་ཟན་པོ་ན་རེ། ལྟོས་དང་། ཟན་བཀྱར་བའི་གོ་རིམ་གྱི་སྟེན་ལ་¹² བརྩེ་
བཀྱར་མི་ཤེས་པ། བྱ་མ་རབས་དེར་ལྟོས་དང་། ཁོ་རང་གིས་བོང་བྱ་ཞོན། པ་ཟན་རྒྱང་ཐང་དུ་འགྲོ་བུ་
བསུག་འདུག་ཅེས་བཤད།

Na cestě potkali stařečka se stařenkou. Stařeček řekl: „Podívej! [Ten kluk] neví nic o účtě **a** slušnosti ke starším lidem. Podívej na toho nestydu! On sám jede na oslu a starého otce nechá jít pěšky!“.

ཟན་ཞོན་དེ་གཉིས་ཀྱིས་བཤད་པའི་སྐད་ཆ་ནམས་ཐོས་པས། ཞིང་པ་པ་བྱ་གཉིས་ངོ་ཆ་སྟེ། ཅི་བྱེད་འདི་བྱེད་
མེད་པར་བྱུར་པ་དང་། དེ་ནས་གཉིས་ཀས་མཉམ་དུ་བོང་བྱ་ཞོན་ཏེ་ལམ་དུ་ཆས།

Protože slyšeli to, co říkali stařeček se stařenkou, otec se synem **stydějice se**, už nevěděli co dělat dál. **A tak** oba spolu na osla **nasedavše**, vydali se na cestu.

ཁོང་གཉིས་ཚོང་རར་ཐོན་ལ་ཉེ་བའི་ལམ་བར་དུ། མི་ཚོགས་མང་པོས་འཚང་ཀ་བརྒྱབ་ཏེ། ཁོང་གཉིས་ཀྱི་
མཐའ་སྒྲོར་པ་དང་།

Na cestě, [když] se blížili k tržišti, hodně lidí [tam] **tlačíce se**, [ti] je obestoupili.

¹² „Částice“ „la“ může mít vícero významů. Zde figuruje jako slučovací spojka „a“, která kromě klauzí může spojovat i větné členy (viz tento příklad). Další variantou „la“ je „-r“.

ཚང་མས་གཅིག་གིས་གཅིག་ལ། ལྟོས་དང་། ལྟོང་རྩེ་མེད་པའི་མི་འདི་གཉིས་ལ་ལྟོས་དང་། བོང་བྱ་ལས་ངན་
 དེ་ལྟོང་རྩེ་ཞེས་བཤད་པ་ཐོས་བ་ན།¹³ ཁོང་གཉིས་ངོ་ཚ་བ་དང་སེམས་སྐྱོ་ནས་བོང་བྱ་མ་བཙོང་བར་¹⁴ བྱེད་
 རང་བྱིས་ལ་ལོག་

Všichni si mezi sebou říkali: „Podívejte! Podívejte se na tyhle ty dva, kteří nemají soucit!
 Chudáček osel!“ **Když** to [otec se synem] slyšeli, oba se zastyděli, ze smutku osla neprodali **a**
 vrátili se domů.

དེ་ནས་བཟུང་¹⁵ ཕ་བྱ་གཉིས་ཀྱིས་གཞན་གྱི་ངེ་བཤད་ལ་མ་ཉན་པར། རང་ཚུགས་བརྟན་པོ་བཟུང་ནས་ཞིང་
 ལས་ལ་རྒྱར་ཐག་བྱས་པས་བདེ་སྦྱིད་ཀྱི་འཚོ་བར་ལོངས་སུ་སྦྱོད་ཐུབ་པར་གྱུར་ཏི།

Od té doby otec se synem neposlouchali řeči ostatních **a** více samostatnými **se stavše**, pilně
 pracovali na poli. **A proto** se jejich živobytí stalo báječným.

2.1.2 Překlad č.2 - ལྷམ་བཟོ་བ། „Švec“

སྤྱོད་ཆད་གྲོང་གསེབ་ཞིག་ཏུ་ལྷམ་བཟོ་བ་སྤང་བ་སྦྱིད་པོ་ཅན་ཞིག་ཡིད་པ་རེད།

Kdysi dávno žil v jedné vesnici bezstarostně [jeden] švec.

ཁོས་ནས་རྒྱན་ལྷམ་བཟོ་ལོར་དུ།¹⁶ ངག་སྟན་མོ་དབྱངས་རྟ་ལ་བྲངས་ཏེ།¹⁷ གཞས་སྒྲ་མང་པོ་གཏོང་བཞིན་

¹³ Viz pozn.č.3 na str.19

¹⁴ Viz pozn.č.12 na str.22

¹⁵ Viz pozn.č.5 na str.20

¹⁶ Tato tibetská spojka „zhor du“ nemá český ekvivalent. Její význam je: „spolu s“ primárním dějem (určeným v K1) se děje/děl/bude dít sekundární děj (určený v K2). Tedy: **K1+zhor du, K2**. V této větě spojku „zhor du“ překládám jako „když“. V jiných větách tuto spojku překládám jako „za“ či „a“. V dalších případech by se také mohla přeložit jako: „kromě“ či „a navíc“.

¹⁷ Spojky „de“, „te“, „ste“ a „nas“ mají kromě již výše zmíněné adverbialní/přechodníkové funkce (viz pozn.č.2 na str.19) také funkci „definující“. Klauze2 určitým způsobem rozvíjí/definuje Klauzi1. Struktura: **K1+de/te/ste, K2**. Tuto spojku překládám pomlčkou.

ཡོད་པས། གྲོང་གསེབ་གྱི་བྱིས་པ་ཚོས་ཁོའི་བཟོ་ཁང་གི་མཐའ་སྐོར་ཏེ་སྐྱ་གཞས་ལ་ཉན་གྱི་ཡོད་པ་རེད།

Když vyráběl boty, obvykle [u toho] krásně zpíval - zpíval mnoho druhů písní, **a proto** jeho dílnu vesnické děti **obklopujíce**, poslouchaly [jeho] písně.

ལྷམ་བཟོ་བ་དེ་ལ་བྱིས་མཚོས་ཕྱག་བདག་ཞིག་ཡོད་པ་དང་། ཕྱག་བདག་གིས་གསེར་སྐོར་བཅིས་ཏེ་མཚན་གང་བོར་གཉིད་གྱི་མེད་པ་རེད།

Tenhle švec měl za souseda boháče. Boháč, zlatáky **počítaje**, celou noc nespál.

ནམ་ལངས་དུས་¹⁸ ཁོ་གཞི་ནས་ཉལ་གྱི་ཡོད་ནའང་། ལྷམ་བཟོ་བའི་སྐྱ་སྐད་གྱིས་ཁོ་གཉིད་ཁྱག་དུ་འབྱུག་གི་མེད་པས། ཉན་ཞིག་ཕྱག་བདག་དེ་ལྷམ་བཟོ་བའི་དུང་དུ་བྱིན་ཏེ། ཁོ་ལ་གསེར་སྐོར་ཁྱག་མ་གང་སྤྱད་དེ་བྱིན་སོང་།

Když se rozednívalo, až tehdy ulehl, **ale** kvůli ševcově zpěvu nemohl usnout. **A proto** jednoho dne onen boháč k ševci **jda**, jemu měšec plný zlatáků **daje**, odešel.

ལྷམ་བཟོ་བ་དེས་ཁྱག་མའི་ཁ་བྱེ་བ་ན། ཁྱག་མའི་ནང་དུ་གསེར་སྐོར་མང་བོ་ཡོད་པ་མཐོང་།

Když švec měšec otevřel, viděl, že je uvnitř hodně zlatáků.

ཁོ་ལ་མཚན་པ་དང་ཉན་གང་བོར་གསེར་སྐོར་གྱི་སྐོར་ལ་བསམ་སྒོ་བྟང་། མཚན་མོར་གསེར་སྐོར་རྣམས་བུ་ནས་ཉལ།

Užasl **a** celý den o zlatácích přemýšlel. V noci zlatáky do postele **si dav**, ulehl.

¹⁸ Viz pozn.č.3 na str.19

ཉིན་མོར་གསེར་སྒོར་ནམས་ཨམ་ཕྱག་དུ་བཅུག་ཏི། གསེར་སྒོར་ཁོ་ནའི་སྒོར་ལ་སྒོར་ལ་བསམ་སྒོ་བཏང་ནས།
 ཟུ་གཞས་ཁ་ནས་བོར། སེམས་ཀྱི་བདེ་སྲིད་བརྟག་ མཐར་ཐོང་གསེབ་ཀྱི་བྱིས་པ་ནམས་ཀྱང་ཁོའི་བཟོ་ཁང་དུ་
 ཡོང་བྱ་མེད་པར། ཁོ་གཅིག་ཕུ་སེམས་འཕྲལ་ཀྱི་ནང་དུ་སྤྱང་།

Přes den zlatáky do kapes si vkládaje, jen a jen nad nimi přemýšleje, zanechal zpěvu, ztratil veselí. Nakonec už ani vesnické děti nepřicházely k jeho dílně a on upadl v osamění.

མཚན་མོ་ཞིག་ལ། ཁོས་གསེར་སྒོར་ཁྱག་མ་གང་བོ་རུམ་ནས་ཉལ་ཡོད་ཀྱང་།¹⁹ གཉིད་ཁྱོན་ནས་མ་ཁྱག་པ་
དང་། འདས་དོན་ལ་བསམ་གཞིགས་དང་²⁰ བསྐྱར་ཞིབ་མང་བོ་བྱས་མཐར། ད་ལྟ་རང་གི་སེམས་ནང་བདེ་
 སྲིད་མེད་པ་དང་། ངག་ལ་ཟུ་གཞས་མེད་པ། མཐའ་འཁོར་ན་བྱིས་པ་གཅིག་ཀྱང་མེད་པ། ཉིན་མཚན་ཀྱང་
 དུ་སེམས་འཕྲལ་ནང་དུ་སྤྱང་བའི་བྱ་རྒྱུན་དེ་གསེར་སྒྲང་ཁྱག་མ་གང་བོ་དེར་ཕྱག་ཡོད་པ་ཤེས།

Jednou v noci měsíc plný zlatáků do postele si dav, lehnul si. Ale nemohl vůbec usnout. Zpytoval své minulé skutky a důkladně nad nimi přemítal. Nakonec zvěděl, že příčinou toho, proč nyní nebyl veselý, proč nezpíval písničky, proč kolem nebylo ani jedno dítě, a proč se celé dny a noci cítil osamělý, byl onen měsíc plný zlatých mincí.

ཕྱི་ཉིན་ཞོགས་པ་ཟླ་བོར་ཕྱག་བདག་གི་སྤྱང་དུ་སོང་ཏི། གསེར་སྒོར་ཁྱག་མ་གང་བོ་ཕྱིར་སྤྱད་དེ། ཟར་ལྟར་ཟུ་
 གཞས་ལེན་ཞོར་དུ།²¹ ལྷམ་བཟོའི་ལས་ལ་ཁྱགས་ནས་གནས་པ་ན།²² ཐོང་གསེབ་ཀྱི་བྱིས་པ་ནམས་ཀྱང་སྒར་
 ཡང་ཁོའི་ཟུ་གཞས་ལ་ཉན་དུ་ཡོང་པ་དང་།²³ ཁོས་ཀྱང་སེམས་འཕྲལ་བྲལ་བའི་འཚོ་བ་ཡང་བསྐྱར་བསྐྱེལ་
 ཐུབ་པ་བྱུང་ངོ་།

¹⁹ Viz pozn.č.10 na str.21
²⁰ Slučovací spojka „dang“ slučuje větné členy. Překládáno jako: „a“.
²¹ Viz pozn.č.16 na str.23
²² Viz pozn.č.3 na str.19
²³ Spojka „ba dang“ je variantou „pa dang“ (viz pozn.č.1 na str.19)

Další den brzy ráno k boháči **jda**, měsíc plný zlatáků **vraceje**, jako dříve **za** zpěvu písní do ševčiny **se pustě** [a] **když** [v tomto stavu] setrval, vesnické děti opět přišly poslouchat jeho písni **a** [tak] se mu opět podařilo získat život bez osamělosti.

2.1.3 Překlad č.3 - ཀུན་སྒྲིལ་། „Motivace/postoj“

ཐོན་མ་ཞིག་ལ། ཟླ་བ་ཆུན་པ་ཞིག་དང་ཟླ་བ་གཞོན་པ་ཞིག་རེ་ཅེ་རུ་སྒྲོམ་ཅུ་ལྟ་སྦྱང་དུ་བྱིན་ཏེ།²⁴ བྱིར་དགོན་
པའི་ནང་དུ་ལོག་པའི་ལམ་བར་དུ། ལྷ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོད་པ་རེད།

Jednou takhle šli jeden starý mnich **a** jeden mladý mnich na vrcholek hory procvičovat se v meditaci **a potom**, na zpáteční cestě do kláštera, byla [poblíž] velká řeka.

ལྷ་བོ་དེའི་ཁ་ན། དར་ཟབ་གྱེ་གོས་གྱོན་པའི་བྱ་མོ་གཟུགས་བྱང་མཛེས་ཤིང་ཡོད་དུ་འོང་བ་ཞིག་གིས་ངལ་
གསོས་ཏེ་བསྐད་ཡོད།

Na okraji té řeky překrásná dívka oděná v drahém hedvábí **odpočívajíc**, seděla.

ཟླ་བ་གཉིས་ཁོ་མོའི་ཉེ་འགམ་དུ་ཐོན་མ་ཐག་²⁵ ཁོ་མོས་ལུས་པོ་མར་བསྐྱར་ཞིང་²⁶ ལག་བྱང་ཐལ་མོར་སྐྱར་ཏེ།
སྐྱབས་ལུ་ལ་དམ་པ་གཉིས་ལ་སྐྱབས་སུ་མཆོ། སྐྱ་ཆེ་ཡུན་རིང་བརྟན་པའི་སྒོན་ལམ་འདེབས། བཙེ་བའི་
གཟིགས་ཏེ་སྒྲོན་ཆུང་བྱ་མོ་ལ། ལྷ་འདིའི་པ་རོལ་བཀོད་པའི་གྲོགས་མཛོད་ཅིག་ཅེས་བྱས་པ་ན། ཟླ་བ་ཆུན་པ་
དེ་ཐེ་ཆོམ་ཅི་ཡང་མེད་པར་བྱ་མོ་དེ་རང་གི་རྒྱབ་དུ་བྱར་ནས་ལྷ་བོ་དེའི་པ་རོལ་དུ་བདེ་བར་བསྐྱལ་ལོ།

Jakmile se k ní dva mniši přiblížili, poklonila se **a** ruce **sepjavši**, [prosila]: „Ke dvěma nejvyšším útočištím se utíkám. Celý život se s vírou modlím. Soucit [mi] **prokazujíc**, pomozte mi prosím

²⁴ Spojky „de“, „te“, „ste“ a „nas“ mají kromě již výše zmíněných dvou funkcí (viz pozn.č.2 na str.19 a pozn.č.17 na str.23) také funkci slučovací spojky označující následnost. Tibetická konstrukce: **K1+de/te/ste, K2**.

Překládáme jako: „a (potom)“. Pro další možnost vyjádření následnosti viz pozn.č.40 na str.39.

²⁵ „ma thag“ je časová spojka odpovídající české spojce „jakmile“. Struktura tibetské věty: **K1+ma thag, K2**.

Struktura české věty: Jakmile+K1, K2.

²⁶ „zhing“ - viz pozn.č.1 na str.19

dostat se na druhý břeh této řeky!“ **Když** [takto] prosila, starý mnich, nemaje žádné pochybnosti, dívku si na záda **nalože**, vesele ji přenesl na druhý břeh řeky.

སྐབས་དེར་གྲ་བ་གཞོན་པ་དེ་ཉང་སངས་བ་དང་། སེམས་ལ་འདི་འདྲའི་བྱ་མོ་མཛེས་མ་ཞིག་གི་ལྷས་ལ་
འཛེམ་བག་མེད་པར་རེག་པ་ནི། དགེ་སློང་གི་ཚྭ་ཁྲིམས་མ་བཅེས་པ་རེད་བསམ་བ་དང་། གྲ་ཞན་འདིས་ཇི་
ཉམས་འདི་འདྲའི་བྱ་མོ་མཛེས་མ་ཞིག་རྒྱབ་དུ་ཁུར་ཏེ་ཆུ་དེའི་པ་རོལ་དུ་བསྐྱལ་བ་ཡིན་ནམ་སྙམ་པའི་དོག་པ་
སྐྱེས་ཏེ། ཞན་ལགས། ཁྱེད་ཀྱིས་བྱ་མོ་མཛེས་མ་དེ་ཇི་ཉམས་ཆུའི་པ་རོལ་དུ་བསྐྱལ་བ་ཡིན་ནམ། བྱད་མེད་ལ་
རེག་པ་ནི་དགེ་འདུན་པའི་ཚྭ་ཁྲིམས་དང་འགལ་བ་མ་ཡིན་ནམ་ཞེས་ངོས།

Mladý mnich byl překvapen **a** přemýšlel: Tím, že se nestoudně dotýká těla téhle krásné dívky, nedbá na mnišské sliby. Jak může ten starý mnich takovou krásnou dívku na záda **nalože**, přenést ji na druhý břeh? [Takto] **pochybuje**²⁷, zeptal se [starého mnicha, když se vrátil zpátky]: „Pane, proč jste přenesl na druhý břeh onu krásnou dívku? Není nestoudné dotýkání žen v rozporu s mnišskými sliby?“

གྲ་བ་ཞན་པ་དེའི་ཞལ་ཅུང་ཟད་འཇུག་པ་ལས། ཅི་ཡང་མ་གསུང་བར་མཐུན་དུ་བསྐྱོད།

Starý mnich se jen nepatrně pousmál, nic neřekl **a** pokračoval vpřed.

དེ་ནས་ཁོང་གཉིས་དགོན་པའི་སྒོ་ཆེན་འགམ་དུ་ཐོན་ལ་ཉེ་བ་ན། གྲ་བ་གཞོན་པ་དེས་ཡང་བསྐྱར། ཞན་
ལགས། ཁྱེད་ཀྱིས་བྱ་མོ་དེ་རྒྱབ་ལ་ཁུར་ནས་ཆུ་བོའི་པ་རོལ་ལ་བསྐྱལ་བ་དེ། དགེ་སློང་གི་ཚྭ་ཁྲིམས་དང་
འགལ་བ་མ་རེད་དམ་ཞེས་ངོས།

Poté, když se už oba blížili k velké klášterní bráně, se mladý mnich znovu otázel: „Pane, nebylo to, že jste onu dívku na záda **nalože**, přenesl ji na druhý břeh, v rozporu s mnišskými sliby?“

²⁷ (Přechodník přítomný)

དེ་ནས་ཟླ་བ་ཤིང་པ་དེའི་ཞལ་ཡང་བསྐྱར་ཅུང་ཟད་འཇུག་ཞོད། ཆོས་གྲོགས་ལགས། ངས་བུ་མ་དེ་ཆུ་བོའི་
 ཕ་རོལ་དུ་བཞག་སྟེ་ལོག་ཡོང་བ་ཡིན། འོན་ཀྱང་²⁸ ཁྱོད་ཀྱིས་ད་དུང་ཁོ་མོ་སེམས་ནང་དུ་ཉར་བཤད་ཡོད་
 པ་མ་ཡིན་ནམ་ཞེས་ལན་བཏབ་པ་ན། ཟླ་བ་གཞོན་པ་དེར་བཤད་རྒྱ་ཅི་ཡང་མེད་པར། རོ་ཆ་ནས་རང་གི་
 རང་ལ་ལོག་སོང་ངོ་།

Nato se starý mnich opět nepatrně pousmál [a odpověděl]: „Příteli, já jsem tu dívku na druhém břehu řeky zanechav, vrátil se zpět. Však jsi to ty kdo na tu dívku stále myslíš, nebo ne?“. Když [takto] odpověděl, mladý mnich na to neměl co říct a styděje se, vrátil se do kláštera.

2.1.4 Překlad č.4 - འདྲི་རྒྱུ་ལྔ་པ་གྱི་འབྲས་བུ། „Následek chtivosti“

༡༡། དུས་སྐབས་ཤིག་ན། གཅན་གཟན་དང་རི་དྭགས་སོགས་སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་རྒྱལ་ཁམས་ལ་ཐན་པ་
 བྱུང་སྟེ། ཆར་ཆུ་དུས་སུ་མ་བབས་པ་དང་། འོ་དྲོག་དུས་ལྟར་མ་སྐྱེས་པས། རྒྱལ་ཁམས་དེར་གནས་པའི་སེམས་
 ཅན་རྣམས་ལ་ཐུ་གེ་བྱུང་སྟེ། ཐམས་ཅད་ཉམ་ང་བའི་གནས་སུ་གྱུར་ཡོད་པ་རེད།

Jednou, v království masožravců a býložravců a dalších zvířat, sucho nastávajíc, nepadala dešťová voda. Protože se nezrodila úroda, zvířata žijící v tom království hladovějice, upadala v zoufalství.

འོན་ཀྱང་། ཁྱི་ཤིན་ནག་ལྷང་ཆང་གི་ནང་མི་རྣམས་ཀྱི་ལུས་ལ་ཤ་ཤེད་ཐུར་ལྟར་རྒྱས་ཏེ་བདེ་བར་གནས་ཡོད།
 རུས་སྤལ་སྔོ་གྱོང་ཆང་ལ་མཆོན་ན། རང་མི་རྣམས་ཐུ་གེའི་སྤྲུག་བཤལ་གྱིས་མནར་ཏེ་ཅི་བྱ་གཏོལ་མེད་དུ་
 གནས་ཡོད་པ་རེད།

Však rodina starého psa Nagdanga [nehubla a] jako dříve vypadajice, žilo se jim dobře. V případě rodiny pana želvy Ngogjong, ti hladem trpíce, nevěděli co dělat.

²⁸ Spojka „on kyang“ je spojka odporovací

ཉིན་ཞིག་རུས་སྤུལ་སྤྱོད་གྱི་སེམས་ལ། བྱི་མཁན་ནག་ལྡང་ཆང་གི་ནང་མི་རྣམས་ཀྱི་ལུས་པོ་སྤར་ལྟར་བདེ་
 ཐང་ཡིན་པ་ལ་བསམ་ན། བྱི་མཁན་ནག་ལྡང་ལ་གསང་བ་ཞིག་ཡོད་པ་ཐག་ཆོད་རེད་བསམ་ཞོར། བྱི་ཉིན་བྱི་
 མཁན་ནག་ལྡང་ལ་སྐད་ཆ་འདྲི་བ་འགོ་རྒྱུར་སེམས་ཐག་བཅད།

Jednoho dne si pan želva Ngogjong pomyslel: „Členové rodiny starého psa Nagdanga jsou
 zdraví jako dřív. Starý pes Nagdang má určitě nějaké tajemství.“. Rozhodl se, že se následující
 den půjde starého psa Nagdanga zeptat.

བྱི་ཉིན་ཞིག་སེམས་པར་རུས་སྤུལ་སྤྱོད་གྱི་སྤར་ལངས་ཏེ་བྱི་མཁན་ནག་ལྡང་གི་རྒྱུ་རྒྱ་སྤར་ནས། བྱི་མཁན་པོ་ལགས།
 ངའི་ནང་མི་རྣམས་ལ་ཟས་མ་རེག་པར་ཉིན་མང་པོ་བྱིན་སྤར་བས། ཉི་མ་འཁྱོལ་དཀའ་བའི་གནས་སུ་རྒྱུར་
 ཡོད། བྱིད་ནང་མི་རྣམས་ཀྱི་ལུས་པོ་སྤར་ལྟར་བདེ་ཐང་ཡིན་པ་ལ་བསམ་ན། བྱིད་ལ་གསང་བ་ཞིག་ཡོད་པ་
 ཐག་ཆོད་རེད། བྱི་མཁན་པོས་བདག་ལ་སྒྲིང་རྩིས་གཟིགས་ནས་གསང་བ་དེ་གསུང་གནང་རོགས་མཐུན་ཞེས་བྱུ་
 བ་ཡང་ཡང་འཐེན།

Následující den ráno pan želva Ngogjong brzy **vstav**, ke starému psu Nagdangovi se **vydaje**,
 žadonil ho: „Příteli, **protože** se moje rodina už dlouho jídla ani netkla, žije se nám těžce. Říkal
 jsem si, že tvá rodina je zdravá jako dřív. Určitě máš nějaké tajemství. Příteli, soucit mi
prokazuje²⁹, řekni mi prosím to tajemství.“

བྱི་མཁན་ནག་ལྡང་གི་སེམས་སུ་རུས་སྤུལ་སྤྱོད་ནང་མི་རྣམས་ལ་སྒྲིང་རྩིས་སྒྲིས་ཏེ། རུས་སྤུལ་སྤྱོད་གྱི་སྤར་
 འདབས་ཀྱི་ཞིང་ནང་རྒྱལ་ཕྱག་རྒྱ་བཟོད་པ་རེད།

V mysli starého psa Nagdanga se soucit k rodině pana želvu Ngogjong **zrodě**, zavedl pana želvu
 na pole poblíž vesnice ukrást ředkvičky.

²⁹ (Přechodník přítomný)

ཁོང་གཉིས་གྲོང་འདབས་ཀྱི་ཁིང་ནང་ལ་སླེབས་**དུས།** རུས་སྤལ་སྡོ་གྲོང་གིས་ཁ་ནས། ཡ། དགོན་མཆོག་
མཁྱེན། ཡ། དགོན་མཆོག་མཁྱེན་ཞེས་ལབ་**ཞོར་དུ་**³⁰ ལ་ཕུག་སྒྲོང་གང་བདུས།

Když dorazili na pole poblíž vesnice, řekl pan želva Ngogjong: „Á, panečku! Á, panečku!“ **a**
plnil vak ředkvičkami.

སྐབས་དེར། ཁྱི་ཆུན་ནག་ལྔ་དང་གིས་ལ་ཕུག་གཅིག་ཨམ་ཕྱག་དུ་འབྱུག་**ཞོར་དུ།** རུས་སྤལ་སྡོ་གྲོང་ལ། ཡ་
གྲོགས་པོ། དེད་གཉིས་ཀྱིས་རྒྱ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད། འདྲོད་རམ་ཆེ་**ན་**ཡག་པོ་ཡོད་པ་མ་རེད། དེ་ལས་རྒྱ་
ཐེངས་རེར་ལ་ཕུག་རེ་བསྐོས་པ་ཡིན་**ན་**ཁིང་བས་ཤེས་ཀྱི་མ་རེད། **གལ་ཏེ་**³¹ ད་ཐེངས་ཁིང་བས་ཤེས་སོང་བ་
ཡིན་**ན།** དེད་གཉིས་ལས་སྤོ་བོར་འཛོག་གི་མ་རེད་ཅེས་ཁ་ཏ་བྱས།

V tu chvíli si starý pes Nagdang strčil do kapsy jednu ředkvičku **a** radil panu želvovi Ngogjong:
„Hej, příteli, my krademe. **Pokud** budeme hodně chamtiví, nebude to dobré. **Pokud** si vezmeme
za každé jedno kradení [jen] jednu ředkvičku, farmář se to nedozví. **Pokud** [však] farmář zjistí
tohle, nebude to [kradení] pro nás už takhle jednoduché.“

འོན་ཀྱང་རུས་སྤལ་གྱིས་ཁྱི་ཆུན་ནག་ལྔ་དང་གི་ཁ་ལ་མ་ཉན་པར། ལ་ཕུག་སྒྲོང་གང་བདུས་**ཏེ་**རྒྱབ་དུ་ཁྱུར།

Ale pan želva psa Nagdanga neposlechl **a** plný vak ředkviček **nabrav**, naložil [si vak] na záda.

ཕྱིར་ནང་ལ་ལོག་པའི་ལམ་བར་དུ། རུས་སྤལ་སྡོ་གྲོང་གི་འཁྱར་བའི་ལ་ཕུག་གི་སྒྲོང་དེ་ཕྱི་དྲགས་**པས།** དཀའ་
ལས་ཤིན་དུ་ཁག་**པ་དང་།**

Na zpáteční cestě domů byl [však] vak ředkviček pro pana želvu Ngogjonga příliš těžký, **a proto**
se velmi unavil.

³⁰ Viz pozn.č.16 na str.23

³¹ „gal te (...) na“ je jen rozšířená varianta spojky „na“ (viz pozn.č.6 na str.20).

མེམས་ལ་བྱི་ཆན་གྱིས་ང་ལ་ཁུར་རྒྱས་ཅམ་ཡང་བྱེད་ཀྱི་མི་འདུག་པ་ནི། མཐོང་ཆུང་རང་རེད་སྟམ་ནས།
 སྐད་ཤུགས་ཆེན་པོས། ཨ་རྒྱས་བྱི་ཆན། བྱི་གྱིས་ང་ལ་ཕུག་འཁུར་རྒྱས་མི་བྱེད་ན་ངས་སྐད་རྒྱག་རྒྱ་ཡིན་
 ཞེས་འཇིགས་སྒྲུལ།

Starý pes mi s nesením ani trošku nepomůže, jak opovrženíhodné! - **Pomysle si**, [začal] nahlas vyhrožovat: „Příteli starý pse, **pokud** mi nepomůžeš nést ředkvičky, začnu křičet!“

སྐབས་དེར། ཞིང་བ་བྱ་མས་ཐོས་པ་དང་། དབྱུག་པ་ཆེན་པོ་ཞིག་བཟུང་སྟེ། ཁོང་གཉིས་ཀྱི་རྒྱུ་སྒྲུགས་
 འོང་། བྱི་ཆན་ནག་ལྷང་རྒྱག་ཐེངས་གཅིག་གིས་ཐག་རིང་བོར་བརྒྱགས་སོང་།

V tu chvíli to [však] zaslechla farmářova dcera. Velkou hůl **berouc**, běžela k nim. Pes Nagdang jedním skokem utekl daleko pryč.

རུས་སྤལ་སྡོ་གྱོང་གིས་སྐབས་མ་ལེགས་པ་ཤེས་ཏེ། བྱི་ཆན་ནག་ལྷང་རྒྱག་མ་རེད། ང་རུས་སྤལ་སྡོ་གྱོང་རྒྱག་
 གཡོག་ཡིན་ཞེས་ཁེར་ལབ་བྱེད་བཞིན་པའི་ཚེ། ཞིང་བ་བྱ་མ་དེས་ཤུགས་ཆེན་པོས་རུས་སྤལ་གྱི་རྒྱབ་ཏུ་དབྱུག་
 པས་གཞིས་པ་ན། དབྱུག་པ་དེ་རུས་སྤལ་གྱི་རྒྱབ་ཀྱི་ཤུན་ཀོག་ལ་ཕོག་སྟེ། རུས་བྱར་ཆག

Pan želva Ngogjong okolnosti nedobrymi **zvěděl**, řekl na obranu: „Starý pes Nagdang je zloděj, já pan želva Ngogjong jsem [jen pouhý] sluha.“ **Když** [to říkal,] farmářova dcera pana želvu silně udeřila do zad holí. **Když** [ho udeřila,] hůl želví krunýř **zasáhnuvši**, [hůl] se zlomila.

སྐབས་དེར་རུས་སྤལ་གྱི་ཁ་ནས་སྐད་ངན་འདོན་བཞིན་གོག་མ་རུར་གྱིས་བྱོས་སོང་། །

V tu chvíli pan želva úzkostlivě vykřikl a poníženě se odplazil.

2.2 Překlad korpusu č. 2 - výňatek z náboženského komentáře školy bön

Tento korpus je překladem výňatku (strana 156 až 163) z náboženského komentáře školy bön. Tento komentářový text byl vydán knižně pod názvem „藏传雍仲苯波佛教之道爱” / bod brgyud sangs rgyas g.yung drung bon gyi bgrod lam dga’ ba’i sems“ (Cesta buddhovského věčného bönu tibetské tradice - radostná mysl).

འཇམ་ལུས་གཤེགས་པའི་ཐོན་འགྲོའི་སྐོར། „O úvodní nauce (ngöndro) - jak dojít duhového těla“

སངས་རྒྱལ་གཡུང་རླུང་པོན་གྱི་གཞི་མ། „Základ buddhovského svastikového Bönu“

དང་སང་མི་མང་པོ་ཞིག་གིས་སངས་རྒྱལ་གྱི་བསྟན་པ་དང་གསང་སྟགས། རྩོགས་པ་ཆེན་པོ་ཁང་ཁུང་
སྟན་བརྒྱུད་སྤྱད་འདོད་ཏེ་ཅང་ཆེ། ཡིན་ནའང་གཞི་མ་མེད་ན་གསང་ཆས་སྤྱད་བ་དེ་ཁང་པ་མང་མེད་
ཆོགས་བརྒྱ་བཞེངས་པ་དང་མཚུངས། རྒྱལ་སྤྱི་མ་སོང་ན་སངས་རྒྱལ་གྱི་བསྟན་པ་སྤྱད་ཡང་དོན་ཅི་ཡང་
མེད། སངས་རྒྱལ་བསྟན་པའི་འཇམ་ལུས་སྐོར་སྤྱད་པའི་ཡིན། རྒྱལ་སྤྱི་མ་སོང་ན་སངས་རྒྱལ་ཐབས་མེད།

V dnešní době se mnozí lidé velmi chtějí učit Buddhovu učení a skrytým mantrám, Dzogčhenu, Ústní tradici Žangžungu. Avšak pokud nemají základ, podobá se učení se takovýmto skrytým naukám stavbě domu ze sta spojnic na žádných základech. Pokud se [někdo] neuchýlil k útočišti - ačkoliv se učí Buddhovu učení - nemá to žádný význam. Vstupní branou k Buddhovu učení je uchýlení se k útočišti. Pokud se někdo neuchýlil k útočišti, nelze [dojít] probuzení.

ཐེག་ཆེན་ལམ་གྱི་འཇམ་ལུས་སྐོར་སེམས་བསྐྱེད་ཡིན། ཐེག་པ་ཆེ་ཆུང་ནི་སེམས་བསྐྱེད་ཆེ་ཆུང་ལ་རག་གསང་སྟགས་
གྱི་འཇམ་ལུས་སྐོར་ནི་དབང་ཡིན།

³² Při vícerozásobném výčtu se spojka „dang“ dá v tibetštině za první člen. Tedy: A „dang“ B, C, D. V češtině je tomu naopak: A, B, C „a“ D.

³³ Viz pozn.č.10 na str.21

³⁴ Viz pozn.č.10 na str.21

Vstupní branou k cestě Mahájány je vyvolávání mysli. Co se týče velikosti vozu, ta závisí na velikosti prováděného vyvolávání mysli. Co se týče vstupní brány skrytých manter, tou je iniciace.

དབང་མ་ཐོབ་ན་གསང་ཐུགས་ལ་འབྱུག་ན་རྩ་འཁྱུལ་སོགས་ཡོན་ཏན་ཐོབ་འདོད་སྐྱེས་ཡོད། ལམ་དང་འབྲས་བུ་རྣམས་བཞག་ཀྱང་མི་ཤེས་པས་གཞན་ལ་ཆོས་ལོག་བཤད་པ་སོགས་ནི་རང་ཉིད་དམུལ་བ་ལྷུང་བའི་རྒྱ་ཡིན།

Pokud [někdo] neobdržel iniciaci [a] **pokud** vstoupí ve skryté mantry, zrodí se [v něm] touha získat ctnostné kvality [jako třeba] zázračné schopnosti a podobně. **Protože** ale nezná jednotlivá ustanovení cesty **a** plodu, vykládá ostatním zvrácené učení a podobně, a to je příčinou jeho upadnutí do pekel.

ཐོན་འགོ་འབྱུང་དགུ་མ་བསག་བཞིན་དུ་རྫོགས་ཆེན་གྱི་སྒོ་ལ་འབྱུག་ན་གཤོག་པ་མེད་པའི་བྱ་བཞིན་ནོ། ལྷུང་རྒྱུ་མཐུ་ཆེན་ཞལ་ནས་། གཉིས་མེད་དོན་གཅིག་མ་རྟོགས་ན། ལྷ་ཡང་ཐར་པ་ཆེན་པོ་གཤམ།

Podobně, **pokud** se nenahromadí 900 000 krát úvodní nauka a vstoupí se v bránu Dzogčhenu, je to podobné ptáku bez křídel. Tonggjung Thučhen praví: **Jestliže** někdo nepochopí nedualistickou povahu, i božstvo bude překážet velkému probuzení.

སྒྲ་མའི་གདམ་ངག་མེད་བཞིན་དུ་ཡི་དམ་ལྷ་སྒོམ་ན་བདུད་མ་ཏམ་ཅུ་ཏའི་གཏམ་རྒྱུད་བཞིན་ནོ།

Podobně, **pokud** někdo nemá ústního výkladu od mistra [a] medituje své osobní božstvo, je to jako linie ústních výkladů od démona Madram Rudry.

གསང་ཐུག་སྐྱུང་ན་སངས་རྒྱུ་བ་རྒྱུར་ཡང་ཐོན་འགོ་ལེགས་པ་མ་རྒྱུང་ན་ངན་སོང་ལྷུང་བ་ཡང་ཤིན་དུ་རྒྱུར་རོ།

Když se někdo učí skryté mantry - **ačkoliv** dojde buddhovství rychle - **pokud** se dobře nenaučí úvodní nauku, upadnutí do špatných přerození je také velmi rychlé.

ཐོན་འཆད་ཉན་སྒྲིམ་སྐྱབ་གང་བྱེད་ཀྱང་ཐོག་མ་ཁ་ནང་དུ་བསྐྱོར་ནས་འདི་ལྟར་བསམ་དགོས། ད་རེས་དག་
 བ་སྐྱབ་པ་དེ་ཆོ་འདིར་སྒྲིམ་གྲགས་དང་སྐྱོར་ཆེད་དུ་ཡིན་ནམ། ཡང་ན་³⁵ ངན་སྐྱོང་གི་སྐྱུག་བསྐལ་ལ་སྐྱུག་
 ནས་མཐོ་རིས་ཀྱི་བདེ་འབྲས་ཐོབ་འདོད་ཡིན་ནམ། ཡང་ན་རང་ཉིད་གཅིག་ཕུ་ཐར་པ་ཐོབ་འདོད་གང་ཡིན།
 གལ་སྲིད་དེ་འདྲ་ཡིན་ན་ཀུན་སྒྲོང་ཡང་དག་པ་མ་ཡིན།

Když se vykládá bön, naslouchá se bön, medituje se bön, uskutečňuje se bön, nejprve o tom
 vnitřně **rozmyšleje**, je třeba přemýšlet takto. „Nyní, je to nabývání ctnosti pro slávu **a** bohatství
 v tomto životě? **Nebo** je to [děláno] ze strachu z utrpení špatných přerození, z touhy získat
 blaženost vyšších sfér? **Nebo** je to snad [děláno] z touhy po osvobození jen sebe sama?“ **Pokud**
 je tomu tak, není to čistá motivace.

ང་ཆོ་སངས་རྒྱུ་གི་རྗེས་སུ་འགྲོ་བ་དང་དག་བ་སྐྱབ་པ་ནི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཐར་པ་ཐོབ་པ་དང་འཇིག་
 ཉིན་ཞི་བདེ། འིན་ཆེན་པ་མའི་འིན་ལན་བསལ་བའི་ཆེད་ཡིན་ནོ། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་འཁོར་བ་ལས་སྦྱོབ་
 སངས་རྒྱུ་གི་ས་ལ་བཀྱི་འདོད་ཀྱི་སེམས་པ་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་ཟེར།

Co se týče našeho následování Buddhy **a** nabývání ctností, je to aby všechny cítící bytosti došly
 osvobození **a** pro mír a spokojenost světa, [a] abychom oplatili laskavost našim velmi laskavým
 rodičům. Mysli, která touží všechny cítící bytosti osvobodit ze samsáry a dovést je do stavu
 buddhy, té se říká „mysl probuzeného”.

སངས་རྒྱུ་བཟླ་བའི་སྒོར་འཇུག་ན་ངེས་ཅན་དུ་ཅ་བའི་སྒྲ་མ་ཞིག་ཡོད་དགོས། སྒྲ་མ་ནི་གདམ་ངག་ཐམས་
 ཅད་ཀྱི་འབྱུང་ཁུངས་ཡིན་པས་ལུས་སེམས་གཉིས་ཀྱི་སྒོ་ནས་སྒྲ་མ་བཀྱར་ཞིང་རྗེས་སུ་འཇུག་དགོས།

Pokud [někdo] vstoupí v bránu Buddhova učení, je nezbytně nutné mít nějakého kořenného
 mistra. **Protože** je původem všech ústních náboženských výkladů, je třeba ho tělem i myslí
 uctívat **a** následovat.

³⁵ Spojka „yang na“ je vždy na začátku klauze - struktura: **K1, yang na+K2**. Význam je: „nebo“. Existuje i varianta
 „dang yang na“, která bývá uprostřed klauze (viz str.38). Tu překládáme: „anebo“.

ཅ་བའི་སྒྲ་མ་དང་སྒྲ་མའི་ཁྱད་པར་ཤེས་དགོས། ཅ་བའི་སྒྲ་མ་ལས་གཞན་པའི་སངས་རྒྱས་བྱ་བ་མཇལ་དུ་
མེད།

Kořenného mistra a jeho specifika je třeba znát. S konáním buddhů se nelze setkat nikde jinde než u kořenného mistra.

ཅ་བའི་སྒྲ་མ་ནི་དགོན་མཚོག་གསུམ་དང་ཅ་བ་གསུམ་སྐྱེ་གསུམ་གྱི་བདག་ཉིད་ཡིན་པས་སངས་རྒྱས་དངོས་གྱི་
འདུ་ཤེས་བཞག་དགོས། ཅ་བའི་སྒྲ་མའི་ཡོན་ཏན་སངས་རྒྱས་དང་མཉམ་ཡང་བཀའ་ངོན་སངས་རྒྱས་ལས་
ལྷག་གོ།

Protože je kořenný mistr ztělesněním tří klenotů a tří kořenů [a] tří těl, je třeba si ustanovit představu, že je skutečným buddhou. Ačkoliv jsou dobré vlastnosti kořenného mistra stejné jako buddhy, laskavosti má kořenný mistr více.

ཐོན་ཐོ་འཇའ་ལུས་པ་ཉར་བཞི་དེ་ཡང་སྒྲ་མ་སངས་རྒྱས་དང་གདམ་ངག་སངས་རྒྱས་གྱི་གསུང་དུ་འདུ་ཤེས་
བཞག་པས་འཇའ་ལུས་སུ་བྱུང་བ་ཡིན།

I 24 bonpo s duhovými těly si ustanovili představu, že mistr [je] buddha, a že mistrový ústní výklady [jsou] buddhovou řečí. A proto dosáhli duhového těla.

ཅ་བའི་སྒྲ་མ་ནི་སངས་རྒྱས་གྱི་འབྱུང་ཁུངས་དང་བྱིན་རྒྱལ་གྱི་ཅ་བ་ཡིན། དེའི་ཕྱིར་³⁶ ཅ་བའི་སྒྲ་མ་ལ་
སེམས་གཅིག་སྒྲོ་གཅིག་བསྟེན་དགོས།

Co se týče kořenného mistra, je zdrojem buddhů a kořenem požehnání. A proto je třeba být kořennému mistru oddaný pevnou myslí.

³⁶ Důsledkovou spojku „de’i phyir“ překládáme jako: „a proto“.

ཅ་བའི་སླ་མའི་ཐུགས་བཟུང་བ་ནི་རྒྱ་ལོར་སོགས་མ་ཡིན་ལ་³⁷ སླ་མའི་གདམ་ངག་ཅི་བཞིན་པ་ཉམས་སུ་ལེན་
པ་དེ་མཆོག་ཡིན། ཅ་བའི་སླ་མ་དང་འགལ་ན་ངན་སོང་ལས་གཞན་དུ་འགྲོ་ས་མེད།

Co se týče oddanosti mistrovi, je nejlepší náležitě praktikovat jeho ústní instrukce - nehledě na bohatství a podobné. **Jestliže** je [někdo] v rozporu s kořenným mistrem, není [proň] jiného dojítí, než ve špatná přerození..

ཅ་བའི་སླ་མ་འཆོལ་ཆོ། སླ་མ་ལ་རྒྱ་ལོར་དང་སྟན་ཐགས་གོ་གནས་ཕྱི་ལྗོངས་སོགས་ལ་མི་ལྟས་ཏེ། བྱང་སྒོ་
ཅལ་གྱི་ཞལ་ནས། སླ་མ་སངས་རྒྱས་མཐོང་ན། གདམ་ངག་བདུད་ཅིར་ཅམ་འབྱུང་། སླ་མ་ཐལ་མ་མཐོང་ན།
གདམ་ངག་ཟས་སྒྲིམ་ཅམ་འབྱུང་། སླ་མ་བྱི་གན་མཐོང་ན། གདམ་ངག་བྱུང་བཤལ་ཅམ་འབྱུང་། ཞེས་
སྟོ།

Když hledáš kořenného mistra, nehleď na [jeho] bohatství a slávu, postavení, vnější chování a podobné: Khjunggo Tsel praví: „**Jestliže** vidíš mistra jako buddhu, jeho výklady ti budou nektarem. **Jestliže** jej vidíš tak jak je, jeho ústní výklady ti budou jídlem a pitím. **Jestliže** jej vidíš jako starého psa, jeho ústní výklady ti budou vodou na mytí.”

སླ་མ་ལ་ལོག་པ་བཟླ་ན་གདམ་ངག་འབྱུང་བའི་དུས་མེད་པ་ནི་རི་གསས་རྒྱལ་པོས་གཤེན་འགྲུ་རྒྱལ་ལ་ལོག་པ་
ལྟ་བ་བཞིན་དུ་བྱིན་ཆབས་འབྱུང་བའི་དུས་མེད། སངས་རྒྱས་གཡུང་རྒྱུད་བོན་ལུགས་ལ་སླ་མ་བཞེན་པ་ནི་
བོན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཐོག་མ་ཡིན་ལོ།།

Pokud se na mistra budeš dívat špatně, nikdy se ti nevyjeví [smysl] jeho ústních výkladů - podobně jako když se král Rise špatně díval na krále Šengu a nikdy nedostal požehnání. V buddhovském věčném bōnu je oddanost mistrovi to nejhlavnější.

³⁷ Domnívám se, že je zde chyba. Autor zřejmě zamýšlel užít konstrukci „-par“ (viz GYURME, str.62).

དལ་འབྱོར་རྟེན་དཀའ་བ། „Obtíže nalezení vhodných podmínek k věnování se Bönu (däldžor)“

མི་ལ་ལས་མི་ལྷས་འདི་ལ་མཐོང་ཆུང་བྱེད་ཅིང་³⁸ དོན་མེད་ལྟ་བུ་འཛིན་ཡང་མི་ལྷས་འདི་མ་ཐོབ་ན་སངས་
རྒྱས་སྐྱབ་པའི་ཐབས་ཡོད་པ་མིན།

Někteří lidé opovrhují svým lidským tělem a mají jej za bezvýznamné, však pokud [někdo] neobdrží toto lidské tělo, nemá způsobu jak dojít buddhovství.,

མི་ལྷས་འདི་ནི་ཤིན་ཏུ་རྟེན་དཀའ། ལྷག་པར་དུ་དལ་འབྱོར་ཚང་པའི་མི་ལྷས་ནི་རྒྱ་མཚོ་ལས་ཁབ་ལེན་པའི་
དབེ་བཞིན་ཤིན་ཏུ་རྟེན་དཀའ། དེ་ལས་བོན་གསན་པ་ནི་ཆེས་དཀའོ།

Co se týče tohoto lidského těla je velmi obtížné jej nalézt. Navíc, nalézt [takové] lidské tělo, které má všechny ty příhodné podmínky, je tak velmi těžké, jako [je tomu] v příkladu vyzvednutí jehly z oceánu. [Však] ještě těžší než toto [nalezení těla s vhodnými podmínkami] je [nalezení těla, které bude] naslouchat bönu.

མི་ལྷས་འདི་ནི་ཆོ་ལྷན་མར་ཚུལ་བྲིམས་སྤང་ཞིང་སྟོན་ལམ་བཏབས་པ་ལས་བྱུང་བ་ཡིན། མི་སྲུ་ཡིན་ཡང་མཐོ་
རིས་དང་ངན་སོང་གི་བདེ་སྐྱུག་ད་ལྟ་མི་ལྷས་འདི་ལྟོང་ཏུ་གདམ་དུ་ཡོད། ཏེན་འདི་ལ་བསྟེན་ནས་སངས་
རྒྱས་ཀྱི་ས་ལ་གཤེགས་པ་ནི་ཤིན་ཏུ་མང་བས་མི་ལྷས་འདི་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེའོ།

Co se týče tohoto lidského těla, vystalo z dodržování mravnosti a modlení se v minulém životě. Kdo je tedy člověkem, hromadí si nyní skrze toto lidské tělo blaženost vyšších sfér a utrpení špatných přerození. Své tělo si [tedy] kultivujíc - co se týče dojití stupně buddhy - protože je [lidské tělo] velmi mocné, je toto lidské tělo velmi důležité.

³⁸ Viz pozn.č.1 na str.19

ཆོ་མི་རྟག་པ། „Nestálost života“

འཇིག་རྟེན་གྱི་བོན་ཐམས་ཅད་ནི་འཇིག་པའི་རང་བཞིན་ཡིན། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་སྐྱེས་ནས་བཟུང་ངོ་ནི་
བ་ལ་གཏད་ཡོད་དེ། མའི་མངལ་དང་སྐྱེས་མ་ཐག། སྐྱེས་ནས་ཁླ་འགའ་ལོ་འགའ་ནས་ནི་བ་སྟགས་མ་ངེས།

Co se týče všech jevů [tohoto] světa, jsou povahy zániku. Všechny cítící bytosti od narození směřují ke smrti: [Když je člověk v] matčině lůně a jakmile se narodí - narodí se - několik měsíců a let po narození jsou smrt a podobné věci nejisté.

ནི་བའི་རྟེན་ཡང་འཇིགས་པ་བརྒྱད་དང་ཡང་ན་³⁹ འབྲུལ་འཁོར་སྟགས་ཀྱིས་རྟེན་བྱས་ནས་འཆི་བ་མ་ངེས།

Okolnosti smrti také - [at' už to] osm strachů anebo stroj a podobné způsobivše, umírání je nejisté.

ནི་ཆད་གྲོགས་ཀྱིས་པན་པ་ཅི་ཡང་མེད། རྒྱ་ཤོར་ཁབ་སྐྱད་ཅམ་ཡང་ཁྱེར་དབང་མེད། དེ་རིང་ཁྱོད་གོ་གནས་
མཐོ་བ་དང་སྦྲན་གྲགས་ཆེ་བ། རྒྱ་ཤོར་ཕྱག་པ་ཡིན་ཡང་ནི་ཉིན་ཀ་མི་ཐ་མར་བཞིན་དུ་འཆི་དགོས།

Ve chvíli smrti přátelé vůbec nepomůžou. Není možné odnést si z bohatství ani jehlu a nit. Dnes máš vysoké postavení a velkou slávu. Ačkoliv máš velké bohatství, v den smrti musíš zemřít jako nejnižší člověk.

མི་ལ་ལས་ཁ་སང་རྒྱ་ཤོར་དུང་ཕྱར་གྱི་བདག་པོ་ཡིན་ཡང་དེ་རིང་མི་ནི་ཁང་སྟོང་ལོག་པ་དང་བཙོན་ཁང་དུ་
ཚུད་པ་སྟགས་མ་ངེས། རྒྱ་མཚན་ནི་བོན་ཐམས་ཅད་ནི་འགྱུར་བའི་རང་བཞིན་ཡིན་པས་སོ།

Ačkoliv byli někteří lidé včera majiteli stamiliónů bohatství, dnes je nejisté, jestli třeba nezemřou, jestli se vrátí do prázdného domu, či jestli budou vsazeni do vězení a tak podobně. Je to proto, protože všechny jevy jsou povahy změny.

³⁹ Spojka „dang yang na“ - (viz pozn.č.35 na str.34).

མི་ལ་ལས་ཕྱི་བཤོལ་ཁོ་ནས་དུས་འདའ་བཞིན་འདུག ངེས་པར་བསམ་ན། སང་ཉིན་དང་ཆོ་ཕྱི་མ་གང་ལྟར་
སྐྱས་ཀྱང་ཐག་མི་ཆད་པས་ཀྱན་གྱིས་དགོ་བ་ལ་ཕྱི་བཤོལ་མེད་པ་གཤམ་ཆེའོ།།

Někteří lidé tráví [svůj] čas pouhým otálením. **Pokud** se nad tím opravdu zamyslíš, **protože** zítřek **a** [ani] příští život nejsou dříve někým rozhodnuty, je velmi důležité, aby nikdo neotálel v ctnostech.

འཁོར་བའི་ཉེས་དམིགས། „Špatnosti samsáry“

མི་འཆི་རྗེས་⁴⁰ མི་ཤི་ནས་⁴¹ དུ་བ་མེད་པར་ལྟར་མ་ཡིན། སྣོན་མའི་ལས་དབང་གིས་ཁམས་གསུམ་རིགས་དུག་
གང་རུང་དུ་སྐྱེ་བ་སྒྲངས་དགོས།

Poté, co člověk zemře, není to, jako když uhasne oheň **a** není žádného kouře. Mocí dřívějších skutků je třeba přijmout odpovídající zrození v jednom ze šesti stavů tří sfér světa.

ཁམས་གསུམ་གང་དུ་སྐྱེ་ན་སྐྱུག་བསྐལ་ལས་བདེ་བ་གཏན་ནས་མེད་དེ། དཔྱལ་བ་ལ་ཆ་གང་། ཡི་དྲགས་ལ་
བགྲེས་སྒོམ། སྤྱལ་སོང་ལ་སྒྲིངས་སྐྱགས། མི་ལ་བྲེལ་འཕོང་། ལྷ་མིན་ལ་འཐབ་ཚོད། ལྷ་ལ་པམ་ལྷང་གི་སྐྱུག་
བསྐལ་སོགས་ཀྱིས་མནར་འདུག

Pokud se narodí kdekoli ve třech sférách světa, kromě utrpení [tam] žádné blaženosti není: Pekelné bytosti mají horko, prétové mají hlad a žízeň, zvířata jsou němá, lidé mají starosti a chudobu, asurové mají válčení [a] bohové mají porážky a pády. [Těmito] a dalšími utrpeními jsou [bytosti] sužovány.

འཁོར་བ་ལ་སྐྱེ་ན་ན་འཆིའི་སྐྱུག་བསྐལ་ནི་མི་འོལ་བཞིན་ནོ།

⁴⁰ Slučovací spojka označující následnost „rjes“. Překládáme: „Poté co“. Struktura tib. věty: **K1+rjes, K2**.

⁴¹ Viz pozn.č.23 na str.25

Co se týče utrpení zrození, stárnutí, nemoci a smrti v samsáře, podobá se jeteli.

འཁོར་བའི་རིགས་སྤྱུག་ལས་ཐར་པ་འདོད་ན་ངེས་པར་དུ་དགེ་བ་སྦྱབ་དགོས། དགེ་བ་ལ་བདག་སྔོ་མེད་པས་
སྙིང་རུས་སྤྱུ་ཆེ་ན་བདེ་བའི་ས་ལ་སྡོན་དུ་འགོ་ཞེས་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་གསུངས་སོ།

Pokud chceme vysvobození z šesti stavů samsáry, je jistě potřeba dosahovat ctností. „**Protože** ctnosti nemají vlastníka, **pokud** bude velké úsilí, dojde stavu blaženosti dříve.“ tak řekl Buddha.

ལས་རྒྱུ་འབྲས་རྣམ་བཞག་ „Představení příčiny a plodu skutků“

འཁོར་བའི་སྤྱུག་བཟུལ་གྱི་རྒྱ་ནི་མི་དགེ་བ་བཟུ། དེའི་རྒྱ་དུག་ལྟ་། དེའི་རྒྱ་བདག་འཛིན། བདག་འཛིན་གྱི་རྒྱ་
ནི་མ་རིག་པ་ཡིན། མ་རིག་པ་སྤྲོང་མ་ཐུབ་ན་རིག་པའི་ཡེ་ཤེས་མི་འཆར། དེ་མ་འཆར་ན་འཆང་མི་རྒྱ། དེའི་
ཕྱིར་དགེ་སྦྱབ་ཕྱིན་སྤྲོད་གི་ལས་ལ་བརྩོན་པ་གལ་ཆེ།

Co se týče příčiny utrpení samsáry, [je jí] deset nectností. Jejich příčinou je pět jedů. Jejich příčinou je držení se já. Příčinou držení se já je nevědění. **Pokud** [jedinec] není schopen opustit nevědění, nevyjeví se [mu] prvotní moudrost. **Pokud** se tato nevyjeví, nedojde probuzení. **A proto** je velmi důležité usilovat o skutky, [jako právě] získávání ctností [a] odvrhování špatností.

སེམས་ཅན་ལ་མངོན་སྒྲོག་གང་གི་སྒྲོ་ནས་ཕན་པ་སྦྱབ་པ་ནི་དགེ་བ་ཡིན། སེམས་ཅན་ལ་མངོན་སྒྲོག་གང་གི་
སྒྲོ་ནས་གཞོན་པ་སྦྱེལ་པ་ནི་མི་དགེ་བ་ཟེར།

Co se týče konání prospěchu pro cítící bytosti - ať již zjevně či skrytě - to je ctnost. Co se týče působení škody cítícím bytostem - ať již zjevně či skrytě - to se nazývá nectnost.

མི་དགེ་བ་ལ་བརྩུ་དབྱེ་བ་ལས་སློག་གཙོད་དང་ལྷ་ཉེས་པ་ཆེ་ཤས་ཡིན་ཏེ། སྒྲོན་པ་གཤེན་རབ་ཀྱི་ཞལ་
ནས། སློག་གཙོད་གོང་ན་ཕྱིན་གཞན་མེད། མི་དགེ་བརྩུ་ལས་ལྷ་ཉེས་ཆེ། ཅེས་སོ།

Z deseti druhů nectností jsou zabíjeni **a** zvrhlý názor ty největší špatnosti: Učitel Šenrab řekl: „Před zabitím není jiné [větší] špatnosti. Z deseti nectností je zvrhlý názor [velmi] těžký.”

སློག་གཅིད་ན་སློག་ལན་ལྔ་བརྒྱ་དགོས། ལྷག་ལྟ་ཅན་ལ་སྒྲུལ་པ་མེད། མི་དག་བརྒྱ་ལས་ལྷག་ཕྱྱགས་ནི་དག་བ་
བརྒྱ་ཡིན།

Pokud [někdo] zabije, je třeba to splatit 500 krát. Ten, kdo je zvrhlých názorů, nemá žádné meze. Co se týče opaku deseti nectností skutků, [těmi] je deset ctností.

དག་ཕྱིག་གི་འབྲས་བྱ་ནི་ངས་པ་མྱེན། མྱེན་ཚུལ་ནི་ནས་བཏབས་ན་ནས་སྐྱེ། སྐན་མ་བཏབས་ན་སྐན་མ་སྐྱེ་
པའི་དབེ་བཞིན་ནོ།

Co se týče plodů špatnosti a ctnosti, jistě uzraje. Co se týče způsobu dozrání, **pokud** se zaseje ječmen, vyroste ječmen. **Pokud** se zaseje hrách, vyroste hrách; podobně [tomuto] příkladu [funguje i zasévání ctností a nectností].

འཇིག་རྟེན་གྱི་བྱ་བ་ཐམས་ཅད་ནི་ལས་འབྲས་ཀྱི་རྒྱུ་ཚུལ་དང་། དག་བའི་འབྲས་བྱ་བ་དེ་བ་དང་ཕྱིག་པའི་
འབྲས་བྱ་སྐྱག་བསྐལ་ཡིན་ནོ།

Co se týče veškerého konání světa, je na způsob propojenosti skutku a plodu **a** plodem ctnosti je spokojenost **a** plodem špatnosti je utrpení.

མི་མང་པོ་ལས་འབྲས་མི་ཤེས་པས་མི་དག་བ་བརྒྱ་བྱེད་པ་རྗེ་མང་སོང་། དེ་དག་ལ་སྐྱག་བསྐལ་མ་གཏོགས་
བདེ་བ་མེད།

Protože mnoho lidí neví, že skutky [mají své] plody, je [toho] konání deseti nectností více. Pro ně není kromě utrpení [žádné] spokojenosti.

མི་ཡི་ལས་དབང་དེ་རང་རང་གིས་བསྐྱུན་པ་ཡིན། འཇིག་རྟེན་འདིར་སྐྱེས་ནས་བཟུང་བདེ་སྤྱད་ཐམས་ཅད་
སྤྱོན་མའི་ལས་ལ་བྱུག

Tu moc lidských skutků si každý vytváří sám. Vzato od narození v tomto světě, má všechna blaženost i utrpení svůj původ v minulých skutečích.

སྤྱོན་མའི་ལས་དེ་རང་རང་གིས་བསྐྱུན་པ་ཡིན་ཏེ། ཆོ་ཟུར་མར་དགེ་བ་བྱས་པས་དུས་ད་རེས་དེའི་འབྲས་བྱ་
བདེ་བར་སྦྱང་། ཆོ་ཟུར་མར་མི་དགེ་བ་བྱས་པས་དུས་ད་རེས་དེའི་འབྲས་བྱ་སྤྱད་བསྐྱུ་སྦྱང་། ཟུར་མ་རྒྱ་
གང་འདེབས་ན་ད་རེས་འབྲས་བྱ་དེ་སྤྲིན།

Minulých skutků je každý sám tvůrce: Protože [někdo] v minulém životě nabýval ctnosti, zakouší nyní jejich plody jako blaženost. Protože [někdo] v minulém životě konal nectnosti, zakouší nyní jejich plody jako utrpení. Pokud se v minulosti zasela jakákoli příčina, nyní uzraje v plod.

དུས་ད་རེས་རྒྱ་གང་འདེབས་ན་ཆོ་ཕྱི་མར་འབྲས་བྱ་དེ་སྤྲིན་པ་ནི་མངོན་གསལ་ལོ།

Co se týče toho, že pokud se dnes zasévá nějaká příčina, přinese plody v příštím životě, to je naprosto jasné.

འཇིག་རྟེན་གྱི་ཡུལ་ན་མི་ལ་ལས་བདེ་སྤྱད་བདེ་ཞིང་རྒྱ་ལོར་ཟད་པ་མེད།

V oblasti světa zanikání se někteří lidé těší radosti a nevyčerpatelnému bohatství.

ལ་ལས་སྤྱད་བསྐྱུ་ཁོ་ན་སྦྱང་ཞིང་བཟུང་བའུང་མི་རག་པ་ན་མས་ནི་སྤྱོན་མའི་ལས་ལས་བྱང་བ་ཡིན་ནོ།

Co se týče toho, že někteří zažívají pouze utrpení a nedostatky jídla a pití, to vzniklo z minulých skutků.

མི་ལ་ལས། ཆོ་གང་དགོ་བ་སྐྱབ་ཀྱང་སྐྱག་བསམ་ཚུང་བ་དང་གཞན་དག་ཆོ་གང་མི་དགོ་བ་བྱས་ཀྱང་བདེ་བ་
ཚུང་བ་ནི་ཚོན་མའི་ལས་འབྲས་སློན་པའི་རྟགས་ཡིན་ནོ།

Co se týče toho, že **ačkoliv** někteří [lidé] po celý život hromadí ctnosti, zažívají utrpení, **a** že jiní, **ačkoliv** po celý život dělali nectnosti, zažívají blaženost, to jest znakem uzrání plodů minulých skutků.

ཆོ་གང་དགོ་བ་སྐྱབ་ཀྱང་སྐྱག་བསམ་ཚུང་བ་དེ་ནི་ཚོན་བསགས་སློན་པ་ཕྱ་མོ་དེ་ད་ལྟར་སློན་ནས་བདེ་བའི་ས་
ལ་གཤེགས་པའི་རྟགས་ཡིན།

Co se týče toho, že **ačkoliv** [někdo] po celý život hromadí ctnosti a přesto zažívá utrpení, [tak] ty dříve nahromaděné nepatrné špatnosti nyní dozrávají **a** to je znakem příchodu k místu blaženosti.

ཆོ་གང་མི་དགོ་བ་བྱས་ཀྱང་བདེ་བ་ཚུང་བ་དེ་ནི་ཚོན་བསགས་དགོ་བ་ཕྱ་མོ་དེ་ད་ལྟར་སློན་ནས་ངན་སོང་
ལྟར་བའི་རྟགས་ཤར་བ་ཡིན་ནོ། དེ་ཡན་ཆད་ནི་སྐྱན་མོང་བྱི་ཡི་ཚོན་འགྲོའི་སྐར་ཡིན་ནོ།

Co se týče toho, že **ačkoliv** [někdo] po celý život dělá nectnosti a přesto zažívá blaženost, [tak] ty dříve nahromaděné nepatrné ctnosti nyní dozrávají **a** to je znakem, že upadne do špatných přerouzení. Co se týče toho, co bylo až doposud, to bylo o vnějších obyčejných přípravných naukách.

སྐྱན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཚོན་འགྲོ་འབྲས་དགྲའི་སྐར། „O devíti stech tisících neobyčejných úvodních naukách“

སྐྱོར་བ་གཡུང་བྱུང་བྱང་ཆུབ་མཆོག་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་པའི་སྐར། „Příprava: O vyvolání mysli na nejskvělejší věčné probuzení“

བོན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྒྲོན་འགོ་དང་པོ་སེམས་བསྐྱེད་བཟང་པོ་དེ་སྒྲོན་དུ་འགོ་རྒྱུ་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་སྟེ། སེམས་
བསྐྱེད་སྒྲོན་དུ་མ་སོང་ཞིང་སར་རྒྱ་བརྒྱུད་འདྲ། ཞེས་སོ།

První úvodní naukou všech nauk bönu - ono dobré vyvolání mysli - jím nejprve projít je velmi důležité: Říká se - nejprve neprovedete vyvolání mysli **a** je to jako když se zapomenete hýbat.

སེམས་བསྐྱེད་སྒྲོན་དུ་མ་སོང་ན། ལས་དགེ་བ་གང་སྐྱབ་ཀྱང་ཡང་དག་པའི་དགེ་བར་མི་འགྱུར།

Pokud se nejprve nevyvolá mysl, **ačkoliv** se provádějí jakékoli ctnostné činy, nepromění se v naprosto čistou ctnost.

སྒྱུར་ལས་བཟང་ངན་དང་དགེ་མི་དགེ་བེར་བ་དེ་ཚང་མ་སེམས་བཟང་ངན་གྱི་སྒྲོན་ནས་བྱུང་ངོ་།

Obecně - to, čemu se říká dobrý skutek, špatný skutek **a** ctnost, nectnost - to vše vzniká dobrou [nebo] špatnou myslí.

སྒྲོན་པ་གཤེན་རབ་མི་བོས། རང་གི་སེམས་ནི་རང་གིས་བདུལ། ཉན་མོང་རྗེས་སུ་སེམས་མི་གཏོང་། ཞེས་
སྒྲོན་པས་བོན་གསུངས་ཚད་ཐམས་ཅད་རང་སེམས་འདུལ་ཐབས་དང་རང་རྒྱུད་ཀྱི་ཉན་མོངས་ཞི་ཐབས་
འབའ་ཞིག་ཏུ་གསུངས་པར་བརྟེན་⁴² དུས་དང་ནམ་པ་ཀུན་ཏུ་འགོ་བ་སེམས་ཅན་ལ་བསམ་བཟང་སྣང་མེད་
དང་རང་གཞན་བརྗེས་པ་དང་། རང་བས་གཞན་གཅེས། བདག་གཞན་མཉམ་པའི་སེམས་རིན་པོ་ཆེ་རང་
རྒྱུད་དུ་སྦྱི་ཐབས་ལ་འབད་དགོས།

Učitel Šenrab Miwo [řekl]: „Co se týče vaší mysli, kultivujete si ji každý sám. Nemějte [tedy] mysl, která následuje sužující nepravosti!“ **Protože** Učitel pronášel jen to, že všechen bön je způsobem jak ovládnout vlastní mysl **a** způsobem jak utišit své vlastní sužující nepravosti, je třeba samostatně usilovat ve způsobech zrození drahocenné mysli, která je dobrá k citícím

⁴² Viz pozn.č.11 na str.21

bytostem všech časů a druhů a která sebe vymění za jiné, která pečuje o jiné [spíše než] o sebe sama, a která považuje sebe a ostatní za rovnocenné.

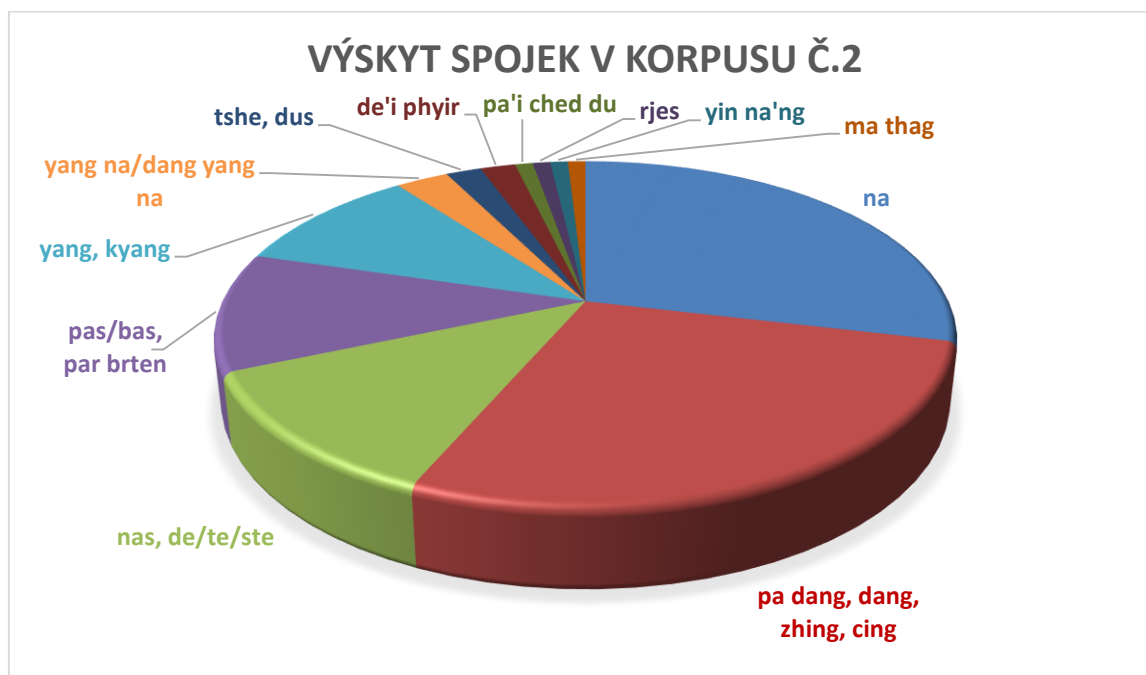
སེམས་བསྐྱེད་དེ་ཚད་མེད་བཞི་ལས་བསྐྱེད་པས་སེམས་བསྐྱེད་དུས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་སྤྲུག་བཟུལ་དང་
བྲལ་འདོད། བདེ་བ་དང་ཐུན་འདོད། བདེ་བ་དང་ཐུན་ན་བདག་རེ་དགའ་སྦྲུམ་པའི་སྒོ་དང་། ཉེ་རིང་
ཆགས་ཐུང་དང་བྲལ་བའི་བཏང་སྦྲུམ་གྱིས་སྒོ་ནས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་སངས་རྒྱུས་ཀྱི་གོ་འཕང་རིན་པོ་
ཆེ་ཐོབ་པའི་ཆེད་དུ་⁴³ བདག་གིས་བྱང་ཆུབ་མཆོག་དུ་སེམས་བསྐྱེད་པར་བྱའོ།

Ono vyvolání myslí, **protože** vyvstává ze „čtyř nezměřitelných“, **když** se vyvolává mysl, touží [jedinec], aby všechny cítící bytosti byly zbavené utrpení. Touží, aby byly obdařeny blažeností. **Pokud** mají být obdařeny blažeností, musí jedinec vyvolat mysl, kterou prochází naděje a radost, a také musí mít vyrovnanost. Vyrovnanost, která je zbavena ulpívání k tomu, co je milé, a která je zbavena hněvu k tomu, co je nemilé. Jen s takovouto myslí a vyrovnaností by jedinec měl vyvolávat mysl na nejvyšší probuzení, **aby** všechny cítící bytosti dosáhly drahocenného stavu buddhy.

⁴³ Účelová spojka „pa'i ched du“ se překládá jako „aby“. Struktura tib.věty: **K1+pa'i ched du**, **K2**.

3. Analýza praktické části, závěr

Následující dva grafy znázorňují četnost užívání rozličných spojek:

Výsledkem tohoto výzkumu *spojek v psaném projevu* je tedy poznatek, že velmi záleží na povaze textu. Nejvýraznějším rozdílem je mnohem čtenější užití podmínkové spojky „na“ v komentářovém náboženském textu. To dává logiku, vezmeme-li v potaz povahu onoho textu. Dále lze s velkou mírou jistoty tvrdit, že záleží na osobní preferenci autora, jaké spojky se rozhodne používat - na výběr jich má opravdu mnoho variant a druhů (tato práce se nezabývá

všemi tibetskými spojkami, ale jen těmi užívanými v těchto textech, tedy určitým výsekem tibetských spojek). Lze vyvodit závěr, že v moderní psané tibetštině existují dvě „základní skupiny spojek“, které se objevují nejčastěji – těmi jsou 1) slučovací spojky „dang, pa dang/ba dang, zhing/cing, la/-r“ a 2) slučovací/(odporovací) spojky „nas, de/te/ste“.

Bylo by samozřejmě lepší pracovat s širším korpusem moderních tibetských textů - výsledky analýzy by byly přesnější a mohly by se proměnit - pro povahu této práce jsem se však omezil na korpusy dva, které dávají alespoň zevrubný vhled do problematiky spojek používaných v současném tibetském psaném projevu.

Seznam použité literatury:

BELL, Charles Alfred. *Grammar of colloquial Tibetan*. 2nd ed. Calcutta: The Bengal Secretariat Book Depot, 1919, x, 224 s., [3] l. obr. příl.

ČERMÁK, František. *Jazyk a jazykověda: přehled a slovníky*. Vyd. 4., V Karolinu 2., dopl. Praha: Karolinum, 2011, 380 s. ISBN 978-80-246-1946-0.

ČERNÝ, Jiří. *Úvod do studia jazyka*. 2. vyd. Olomouc: Rubico, 2008, 248 s. ISBN 978-80-7346-093-8.

ERHART, Adolf. *Základy jazykovědy: vysokoškolská učebnice pro studijící filoz. fak. stud. oboru český jazyk a literatura*. 2., upr. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1990, 198 s. Učebnice pro vysoké školy (Státní pedagogické nakladatelství). ISBN 80-04-24612-5.

GOLDSTEIN, Melvyn C, Gelek RIMPOCHE a Lobsang PHUNTSHOG. *Essentials of modern literary Tibetan: a reading course and reference grammar*. Berkeley: University of California Press, c1991, xxiii, 493 s. ISBN 0520076222.

GYURME, Kesang (do franc. přeložili TOURNADRE, Nicolas a a STODDARD, Heather). *Le clair miroir*. 1994, 271 s.

JÄSCHKE, Heinrich August. *Tibetan Grammar*. London: Trübner, 1883, 8, 104 s. Trübner's collection of simplified grammars of the princip.

Mluvnice češtiny 2: Tvarosloví. (kolektiv autorů) 1. vyd. Praha: Academia, 1986, 536 s.

TOURNADRE, Nicolas a DORJE, Sangda. *Manual of standard Tibetan: language and civilization : introduction to standad Tibetan (spoken and written) followed by an appendix on classical literary Tibetan*. Ithaca, N.Y.: Snow Lion Publications, c2003, 563 s. ISBN 1559391898.

Překládané texty:

Internetový zdroj: <http://www.wildyaks.com/> (ke dni 25.6.2015)

NYI MA, rig 'dzin. 藏传雍仲苯波佛教之道爱心 / bod brgyud sangs rgyas g.yung drung bon gyi bgrod lam dga' ba'i sems.

Použitý slovník:

<http://www.thlib.org/reference/dictionaries/tibetan-dictionary/translate.php> (Internetový soubor slovníků)

ཡོ་རོབ་ཀྱི་དམངས་ཁྲིད་སྒྱུར་གཏམ།

གནའ་ལྔ་མོར་ཡོ་རོབ་ཀྱི་ལུང་པ་ཞིག་ན། ཞིང་པ་པ་བྱ་གཉིས་ཡོད་པ་དང་། ཁོང་གཉིས་ལ་བོང་བྱ་གཅིག་ལས་སྒོ་ཕྱགས་གཞན་གཅིག་ཀྱང་མེད། བོང་བྱ་དེར་བརྟེན་ནས་ཞིང་ལས་ཀྱི་འཆོ་བ་སྐྱེལ་བཞིན་ཡོད་པ་རེད།

ཉེན་ཞིག་པ་བྱ་དེ་གཉིས་ཀྱིས་ཞིང་ནང་དུ་ལས་ཀ་བྱེད་བཞིན་པའི་སྐབས་སུ། ཞིང་འབྲམ་གྱི་ལམ་ཟུར་ན་ངལ་གསོས་ཏེ་བསྐད་ཡོད་པའི་འབྲལ་བ་གཉིས་ཀྱིས། བོང་བྱའི་རིན་གོང་འཕར་བཞིན་པའི་སྐོར་གྱི་ཁ་བརྒྱུད་ཀྱིན་པ་ཐོས། དེ་ནས་ཞིང་པ་རྒན་པོ་དེའི་སེམས་ལ། བོང་བྱ་བཙོང་འདོད་སྐྱེས་པ་དང་། བོང་བྱ་བཙོང་ན་ཁོང་པ་བྱ་གཉིས་ཕྱག་པོར་འབྱུར་ངེས་སྟམ་སྟེ་ན་རེ། ཡ། ཨ་པའི་གཅེས་ཕྱག་དེད་གཉིས་ཀྱིས་བོང་བྱ་འདི་བཙོང་སྟེ་ཆོང་ལས་གཉེར་ན་ག་འདྲ་འདུག་ཅེས་གྲོས་བྱས། བྱའི་སེམས་ལ། ཆོང་ལས་གཉེར་ཐུབ་ན། ཞིང་ནང་དུ་དཀའ་ལས་སྦྱང་མི་དགོས་བསམ་སྟེ། ཐེ་ཆོམ་མེད་པར་དོན་དག་དེར་མོས་མཐུན་བྱས།

ཕྱི་ཉེན་ཞིང་པ་པ་བྱ་དེ་གཉིས་ཀྱིས་བོང་བྱ་བྲིད་དེ་ཆོང་རར་སོང་། ལམ་བར་དུ་རྩ་ཐང་ཆེན་པོ་ཞིག་བརྒྱལ་ནས་སོང་བའི་ཆེ། ཕྱག་རྩི་འགས་མཐོང་ནས། གཅིག་གིས་གཅིག་ལ། ཨ་རོགས་ཆོ། ལྷོས་དང་། པ་གིའི་ལམ་འགོ་བ་གཉིས་ལ་ལྷོས་དང་། ཁོང་གཉིས་རྩི་འདྲའི་སྒྲིན་པ་གཉིས་རེད། ཆ་བ་འདི་འདྲ་ཆེ་ནའང་། བོང་བྱ་ཞོན་ཤེས་ཀྱི་མི་འདུག་ཅེས་འཕྱ་སྟོན་བྱས།

ཕྱག་རྩི་དེ་ཆོས་བཤད་པའི་སྐད་རྒྱམས་ཐོས་པས། ཞིང་པ་པ་བྱ་གཉིས་ངོ་ཆ་སྟེ། པ་རྒན་ཀྱིས་བོང་བྱ་ཞོན། བྱས་མཐུར་མདའ་ནས་བཟུང་སྟེ་བོང་བྱ་འབྲིད་ནས་ལམ་དུ་ཆས། ལམ་བར་དུ་ན་གཞོན་འགར་ཕྱག་པ་དང་། ན་གཞོན་གཅིག་གིས། ཡ། གྲོགས་པོ་ཆོ། ལྷོས་དང་། པ་རྒན་བཙེ་བ་མེད་པ་དེར་ལྷོས་དང་། ཁོ་རང་གིས་བོང་བྱ་ཞོན་པ་དང་། བྱ་ཆུང་ལ་མཐུར་མདའ་ནས་འབྲིད་དུ་བརྟུག་འདུག་ཅེས་འཕྱ་སྟོན་བྱས།

ན་གཞོན་དེས་བཤད་པའི་སྐད་ཆ་རྒྱམས་ཐོས་པས། ཞིང་པ་པ་བྱ་གཉིས་ངོ་ཆ་སྟེ། པ་རྒན་བོང་བྱའི་གོང་ནས་མར་བབས་པ་དང་། བྱས་བོང་བྱ་ཞོན་ནས་ལམ་དུ་ཆས། ལམ་བར་དུ་རྒན་གྲོན་གཉིས་ལ་ཕྱག་རྒན་པོ་ན་རེ། ལྷོས་དང་། རྒན་བཀྱར་བའི་གོ་རིམ་གྱི་སྒོལ་ལ་བརྩེ་བཀྱར་མི་ཤེས་པ། བྱ་མ་རབས་དེར་ལྷོས་དང་། ཁོ་རང་གིས་བོང་བྱ་ཞོན། པ་རྒན་རྒྱང་ཐང་དུ་འགོ་རྩ་བརྟུག་འདུག་ཅེས་བཤད།

གན་མོན་དེ་གཉིས་ཀྱིས་བཤད་པའི་སྐད་ཆ་ རྣམས་ཐོས་པས། ཞིང་པ་པ་བྱ་གཉིས་ངོ་ཆ་སྟེ་ཅི་བྱེད་འདི་
བྱེད་མེད་པར་གྱུར་བ་དང་། དེ་ནས་གཉིས་ཀས་མཉམ་དུ་བོང་བྱ་ཞོན་ཏེ་ལམ་དུ་ཆས། ཞིང་གཉིས་ཆོང་
རར་ཐོན་ལ་ཉེ་བའི་ལམ་བར་དུ། མི་ཆོགས་མང་པོས་འཆང་ཀ་བརྒྱབ་ཏེ། ཞིང་གཉིས་ཀྱི་མཐའ་སྒྲོར་བ་
དང་། ཆོང་མས་གཅིག་གིས་གཅིག་ལ། ལྟོས་དང་། ལྟོང་རྩེ་མེད་པའི་མི་འདི་གཉིས་ལ་ལྟོས་དང་། བོང་བྱ་
ལས་ངན་དེ་ལྟོང་རྩེ་ཞེས་བཤད་པ་ཐོས་བ་ན། ཞིང་གཉིས་ངོ་ཆ་བ་དང་སེམས་སྒྲི་ནས་བོང་བྱ་མ་བཙོང་
བར་བྱེད་རང་བྱིས་ལ་ལོག།

དེ་ནས་བཟུང་པ་བྱ་གཉིས་ཀྱིས་གཞན་གྱི་རིེ་བཤད་ལ་མ་ཉན་པར། རང་ཚུགས་བརྟན་པོ་བཟུང་ནས་
ཞིང་ལས་ལ་རུར་ཐག་བྱས་པས་བདེ་སྦྱིད་ཀྱི་འཆོ་བར་ ལོངས་སུ་སྦྱོད་ཐུབ་པར་གྱུར་ཏོ།

Text ༥.2

ལྷམ་བཟོ་བ།

ཐོན་ཆད་གོང་གསེབ་ཞིག་ཏུ་ལྷམ་བཟོ་བ་སྤང་བ་སྦྱིད་པོ་ཅན་ཞིག་ཡོད་པ་རེད། ཞོས་ནས་རྒྱུན་ལྷམ་བཟོ་
ཞོར་དུ། དག་སྟན་མོ་དབྱངས་རྟ་ལ་བྲངས་ཏེ། གཞས་སྒྲ་མང་པོ་གཏོང་བཞིན་ཡོད་པས། གོང་གསེབ་གྱི་
བྱིས་པ་ཆོས་ཁོའི་བཟོ་ཁང་གི་མཐའ་སྒྲོར་ཏེ་སྤྱ་གཞས་ལ་ཉན་གྱི་ཡོད་པ་རེད།

ལྷམ་བཟོ་བ་དེ་ལ་བྱིས་མཆོས་ཕྱག་བདག་ཞིག་ཡོད་པ་དང་། ཕྱག་བདག་གིས་གསེར་སྒྲོར་བཙིས་ཏེ་
མཚན་གང་བོར་གཉིད་ཀྱི་མེད་པ་རེད། རྣམ་ལངས་དུས་ཁོ་གཞི་ནས་ཉལ་གྱི་ཡོད་ནའང་། ལྷམ་བཟོ་
བའི་སྤྱ་སྐད་ཀྱིས་ཁོ་གཉིད་ཁྱུག་ཏུ་འཇུག་གི་མེད་པས། ཉན་ཞིག་ཕྱག་བདག་དེ་ལྷམ་བཟོ་བའི་བྲུང་དུ་
བྱིན་ཏེ། ཁོ་ལ་གསེར་སྒྲོར་ཁྱུག་མ་གང་སྤྲད་དེ་བྱིན་སོང་།

ལྷམ་བཟོ་བ་དེས་ཁྱུག་མའི་ཁ་བྱེ་བ་ན། ཁྱུག་མའི་ནང་དུ་གསེར་སྒྲོར་མང་པོ་ཡོད་པ་མཐོང་། ཁོ་ལ་མཚན་
པ་དང་ཉན་གང་བོར་གསེར་སྒྲོར་གྱི་སྒྲོར་ལ་བསམ་སྒྲོ་བཏང་། མཚན་མོར་གསེར་སྒྲོར་རྣམས་རུམ་ནས་
ཉལ། ཉན་མོར་གསེར་སྒྲོར་རྣམས་ཨམ་ཕྱག་ཏུ་བརྒྱག་སྟེ། གསེར་སྒྲོར་ཁོ་ནའི་སྒྲོར་ལ་སྒྲོར་ལ་བསམ་སྒྲོ་
བཏང་ནས། སྤྱ་གཞས་ཁ་ནས་བོར། སེམས་ཀྱི་བདེ་སྦྱིད་བཞག མཐར་གོང་གསེབ་གྱི་བྱིས་པ་རྣམས་ཀྱང་
ཁོའི་བཟོ་ཁང་དུ་ཡོང་རྒྱུ་མེད་པར། ཁོ་གཅིག་ཕུ་སེམས་འཕལ་གྱི་ནང་དུ་སྦྱང་།

མཚན་མོ་ཞིག་ལ། ཞོས་གསེར་སྒྲོར་ཁྱུག་མ་གང་པོ་རུམ་ནས་ཉལ་ཡོད་ཀྱང་། གཉིད་ཁྱོན་ནས་མ་ཁྱུག་པ་
དང་། འདས་དོན་ལ་བསམ་གཞིགས་དང་བསྐྱར་ཞིབ་མང་པོ་བྱས་མཐར། ད་ལྟ་རང་གི་སེམས་ནང་བདེ་

སྒྱིད་མེད་པ་དང་། ངག་ལ་སྒྱ་གཞས་མེད་པ། མཐའ་འཁོར་ན་བྱིས་པ་གཅིག་ཀྱང་མེད་པ། ཉིན་མཚན་
ཀྱན་ཏུ་སེམས་འཕྲལ་ནང་དུ་སྤྱང་བའི་རྒྱ་རྒྱུན་དེ་གསེར་གྲང་ཁྱལ་མ་གང་བོ་དེར་ཐུག་ཡོད་པ་ཤེས།

ཕྱི་ཉིན་ཞོགས་པ་ལྷ་བོར་ཐུག་བདག་གི་དྲུང་དུ་སོང་སྟེ། གསེར་སྒྲོར་ཁྱལ་མ་གང་བོ་ཕྱིར་སྤྲད་དེ། ལྷར་
ལྷར་སྒྱ་གཞས་ལེན་ཞོར་དུ། ལྷམ་བཟོའི་ལས་ལ་ཞུགས་ནས་གནས་པ་ན། གྲོང་གསེབ་གྱི་བྱིས་པ་རྣམས་
ཀྱང་སྒྲར་ཡང་ཁོའི་སྒྱ་གཞས་ལ་ཉན་དུ་ཡོང་བ་དང་། ཁོས་ཀྱང་སེམས་འཕྲལ་བྲལ་བའི་འཆོ་བ་ཡང་
བསྐྱར་བསྐྱེད་ཐུབ་པ་བྱུང་ངོ་།

Text 3

ཀྱན་སྒྲོང་།

སྒོན་མ་ཞིག་ལ། གྲ་བ་ཀན་པ་ཞིག་དང་གྲ་བ་གཞོན་པ་ཞིག་རི་ཅེ་ཅ་སྒོམ་རྩལ་སྤྱོད་དུ་བྱིན་ཏེ། ཕྱིར་
དགོན་པའི་ནང་དུ་ལོག་པའི་ལམ་བར་དུ། རྒྱ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོད་པ་རེད། རྒྱ་བོ་དེའི་ཁ་ན། དར་ཟབ་གྱི་
གོས་གྱོན་པའི་བྲ་མོ་གཟུགས་བྱད་མཛེས་ཤིང་ཡོད་དུ་འོང་བ་ཞིག་གིས་ངལ་ གསེས་ཏེ་བསྐྱད་ཡོད།

གྲ་བ་གཉིས་ཁོ་མོའི་ཉེ་འགམ་དུ་ཐོན་མ་ཐག། ཁོ་མོས་ལྷས་པོ་མར་བསྐྱར་ཞིང་ལག་བྱང་ཐལ་མོར་སྐྱར་ཏེ།
སྐབས་ལྷལ་དམ་པ་གཉིས་ལ་སྐབས་སུ་མཆི། སྐྱ་ཆེ་ལུན་རིང་བརྟན་པའི་སྒོན་ལམ་འདེབས། བཅེ་བའི་
གཟིགས་ཏེ་སྒོན་རྒྱང་བྲ་མོ་ལ། རྒྱ་འདྲིའི་པ་རོལ་བགྲོད་པའི་གྲོགས་མཛོད་ཅིག ། ཅེས་ཞུས་པ་ན། གྲ་བ་
ཀན་པ་དེ་ཐེ་ཆོམ་ཅི་ཡང་མེད་པར་བྲ་མོ་དེ་རང་གི་རྒྱབ་ཏུ་ཁྱུར་ནས་རྒྱ་བོ་དེའི་པ་རོལ་དུ་བདེ་བར་
བསྐྱལ་ལོ།

སྐབས་དེར་གྲ་བ་གཞོན་པ་དེ་ཉང་སངས་བ་ དང་། སེམས་ལ་འདི་འདྲའི་བྲ་མོ་མཛེས་མ་ཞིག་གི་ལྷས་ལ་
འཛེམ་བག་མེད་པར་རེག་པ་ནི། དགེ་སྒོང་གི་སྒོམ་བྲིམས་མ་བཅེས་པ་རེད་བསམ་པ་དང་། གྲ་ཀན་
འདིས་ཇི་ལྷར་འདི་འདྲའི་བྲ་མོ་མཛེས་མ་ཞིག་རྒྱབ་ཏུ་ཁྱུར་ཏེ་རྒྱ་དེའི་པ་རོལ་དུ་བསྐྱལ་བ་ཡིན་ནམ་སྒྲམ་
པའི་དོག་པ་སྐྱེས་ཏེ། ཀན་ལགས། ཁྱོད་ཀྱིས་བྲ་མོ་མཛེས་མ་དེ་ཇི་ལྷར་རྒྱུའི་པ་རོལ་དུ་བསྐྱལ་བ་ཡིན་ནམ།
བྱད་མེད་ལ་རེག་པ་ནི་དགེ་འདུན་པའི་སྒོམ་བྲིམས་དང་འགལ་བ་མ་ཡིན་ནམ་ཞེས་དྲིས། གྲ་བ་ཀན་པ་
དེའི་ཞལ་རྒྱང་ཟད་འཇུག་པ་ལས། ཅི་ཡང་མ་གསུང་བར་མདུན་དུ་བསྐྱོད།

དེ་ནས་ཁོང་གཉིས་དགོན་པའི་སྒོ་ཆེན་འགམ་དུ་ཐོན་ལ་ཉེ་བ་ན། གྲ་བ་གཞོན་པ་དེས་ཡང་བསྐྱར། ཀན་
ལགས། ཁྱོད་ཀྱིས་བྲ་མོ་དེ་རྒྱབ་ལ་ཁྱུར་ནས་རྒྱ་བོའི་པ་རོལ་ལ་བསྐྱལ་བ་དེ། དགེ་སྒོང་གི་སྒོམ་བྲིམས་དང་

འགལ་བ་མ་རེད་དམ་ཞེས་དྲིས། དེ་ནས་ཟླ་བ་ཀན་པ་དེའི་ཞལ་ཡང་བསྐྱར་ཅུང་ཟད་འཇུག་ཞོར། ཆས་
 གྲོགས་ལགས། ངས་བྱ་མོ་དེ་ཆུ་བོའི་པ་རོལ་དུ་བཞག་སྟེ་ལོག་ཡོང་བ་ཡིན། འོན་ཀྱང་། ཁྱོད་ཀྱིས་ད་དུང་
 ཁོ་མོ་སེམས་ནང་དུ་ཉར་བཟུང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནམ་ཞེས་ལན་བཏབ་པ་ན། ཟླ་བ་གཞོན་པ་དེར་བཤད་
 རྒྱ་ཅི་ཡང་མེད་པར། རོ་ཆ་ནས་རང་གི་ནང་ལ་ལོག་སོང་ངོ་།།

Text ༥.4

འདོད་རུང་གི་འབྲས་བུ།

༄༅། དུས་སྐབས་ཤིག་ན། གཅན་གཟན་དང་རི་དྭགས་སོགས་སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་རྒྱལ་ཁམས་ལ་ཐན་
 པ་བྱུང་སྟེ། ཆར་ཆུ་དུས་སུ་མ་བབས་པ་དང་། ལོ་རྟོག་དུས་ལྟར་མ་སྐྱེས་པས། རྒྱལ་ཁམས་དེར་གནས་པའི་
 སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་ཕྱ་གེ་བྱུང་སྟེ། ཐམས་ཅད་ཉམ་ང་བའི་གནས་སུ་གྱུར་ཡོད་པ་རེད། འོན་ཀྱང་། ཁྱི་
 ཀན་ནག་ལྡང་ཆང་གི་ནང་མི་རྣམས་ཀྱི་ལྷས་ལ་ཤ་ཤེད་ལྟར་ལྟར་རྒྱས་ཏེ་བདེ་བར་གནས་ཡོད།

རུས་སྤལ་སྟོ་གྱོང་ཆང་ལ་མཆོན་ན། ནང་མི་རྣམས་ཕྱ་གེའི་སྤྱག་བསྤལ་གྱིས་མནར་ཏེ་ཅི་བྱ་གཏོལ་མེད་དུ་
 གནས་ཡོད་པ་རེད། ཉེན་ཞིག་རུས་སྤལ་སྟོ་གྱོང་གི་སེམས་ལ། ཁྱི་ཀན་ནག་ལྡང་ཆང་གི་ནང་མི་རྣམས་ཀྱི་
 ལྷས་པོ་ལྟར་ལྟར་བདེ་ཐང་ཡིན་པ་ལ་བསམ་ན། ཁྱི་ཀན་ནག་ལྡང་ལ་གསང་བ་ཞིག་ཡོད་པ་ཐག་ཆོད་
 རེད་བསམ་ཞོར་ཕྱི་ཉེན་ཁྱི་ཀན་ནག་ལྡང་ལ་སྐད་ཆ་འདྲི་བྱ་འགྲོ་རྒྱུར་སེམས་ཐག་བཅད།

ཕྱི་ཉེན་ཞོགས་པར་རུས་སྤལ་སྟོ་གྱོང་ལྟ་བུར་ལངས་ཏེ་ཁྱི་ཀན་ནག་ལྡང་གི་དུང་དུ་སོང་ནས། གྲོགས་པོ་
 ལགས། ངའི་ནང་མི་རྣམས་ལ་ཟས་མ་རེག་པར་ཉེན་མང་པོ་ཕྱིན་སོང་བས། ཉི་མ་འཁྱོལ་དཀའ་བའི་
 གནས་སུ་གྱུར་ཡོད། ཁྱོད་ནང་མི་རྣམས་ཀྱི་ལྷས་པོ་ལྟར་ལྟར་བདེ་ཐང་ཡིན་པ་ལ་བསམ་ན། ཁྱོད་ལ་
 གསང་བ་ཞིག་ཡོད་པ་ཐག་ཆོད་རེད། གྲོགས་པོས་བདག་ལ་སྙིང་རྩིས་གཟིགས་ནས་གསང་བ་དེ་གསུང་
 གནང་རོགས་མཁྱེན་ཞེས་བྱ་བ་ཡང་ཡང་འཐེན། ཁྱི་ཀན་ནག་ལྡང་གི་སེམས་སུ་རུས་སྤལ་སྟོ་གྱོང་ནང་མི་
 རྣམས་ལ་སྙིང་རྩིས་སྐྱེས་ཏེ། རུས་སྤལ་སྟོ་གྱོང་གྲོང་འདབས་ཀྱི་ཞིང་ནང་དུ་ལ་ཕྱག་རྒྱ་བཟོད་པ་རེད།

ཁོང་གཉིས་གྲོང་འདབས་ཀྱི་ཞིང་ནང་ལ་སླེབས་དུས། རུས་སྤལ་སྟོ་གྱོང་གིས་ཁ་ནས། ཨ། དཀོན་མཆོག་
 མཁྱེན། ཨ།དཀོན་མཆོག་མཁྱེན་ཞེས་ལབ་ཞོར་དུ་ལ་ཕྱག་སྟོན་གང་བཏུས། སྐབས་དེར། ཁྱི་ཀན་ནག་ལྡང་
 གིས་ལ་ཕྱག་གཅིག་ཨམ་ཕྱག་ཏུ་འཇུག་ཞོར་དུ། རུས་སྤལ་སྟོ་གྱོང་ལ། ཡ་གྲོགས་པོ། དེད་གཉིས་ཀྱིས་རྒྱ་
 བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད། འདོད་རུང་ཆེན་ཡག་པོ་ཡོད་པ་མ་རེད། དེ་ལས་རྒྱ་ཐངས་རེར་ལ་ཕྱག་རེ་བསྐྱོས་པ་

ཡིན་ན་ཞིང་བས་ཤེས་ཀྱི་མ་རེད། གལ་ཏེ་ད་ཐེངས་ཞིང་བས་ཤེས་སོང་བ་ཡིན་ན། དེད་གཉིས་ལས་སླ་
 བོར་འཛོག་གི་མ་རེད་ཅེས་ཁ་ཏ་བྱས། འོན་ཀྱང་ཅུས་སྤལ་གྱིས་བྱི་མཁན་ནག་ལྡང་གི་ཁ་ལ་མ་ཉན་པར། ལ་
 ཕྱག་སྒྲིང་གང་བདུས་ཏེ་རྒྱབ་ཏུ་ཁྱུར།

ཕྱིར་ནང་ལ་ལོག་པའི་ལམ་བར་དུ། ཅུས་སྤལ་སྡོ་གྱིང་གི་འཁྱུར་བའི་ལ་ཕྱག་གི་སྒྲིང་དེ་ཕྱི་དྲགས་པས།
 དཀའ་ལས་ཤིན་ཏུ་ཁག་པ་དང་། སེམས་ལ་བྱི་མཁན་གྱིས་ང་ལ་ཁྱུར་རོགས་ཅམ་ཡང་བྱེད་ཀྱི་མི་འདུག་པ་
 བློ་མཐོང་ཆུང་རང་རེད་སྟེ་ནས་སྐད་ཤུགས་ཆེན་པོས། ཨ་རོགས་བྱི་མཁན། བྱིང་གྱིས་ང་ལ་ཕྱག་འཁྱུར་
 རོགས་མི་བྱེད་ན་ངས་སྐད་རྒྱག་རྒྱ་ཡིན་ཞེས་འཇིགས་སྒྲུལ། སྐབས་ དེར། ཞིང་བ་བྱ་མོས་ཐོས་པ་དང་།
 དབྱུག་པ་ཆེན་པོ་ཞིག་བཟུང་སྟེ། ཁོང་གཉིས་ཀྱི་རྒྱུ་སྒྲུགས་འོང་། བྱི་མཁན་ནག་ལྡང་རྒྱག་ཐེངས་གཅིག་
 གིས་ཐག་རིང་བོར་བརྒྱགས་སོང་། ཅུས་སྤལ་སྡོ་གྱིང་གིས་སྐབས་མ་ལེགས་པ་ཤེས་ཏེ། བྱི་མཁན་ནག་ལྡང་
 རྒྱན་མ་རེད། ང་ཅུས་སྤལ་སྡོ་གྱིང་རྒྱན་གཡོག་ཡིན་ཞེས་ཁོང་ལ་བ་བྱེད་བཞིན་པའི་ཚེ། ཞིང་བ་བྱ་མོ་དེས་
 ཤུགས་ཆེན་པོས་ཅུས་སྤལ་གྱི་རྒྱབ་ཏུ་དབྱུག་པས་གཞིས་པ་ན། དབྱུག་པ་དེ་ཅུས་སྤལ་གྱི་རྒྱབ་ཀྱི་ཤུན་གོག་
 ལ་ཕོག་སྟེ་དུམ་བུར་ཆག སྐབས་དེར་ཅུས་སྤལ་གྱི་ཁ་ནས་སྐད་ངན་འདོན་བཞིན་གོག་མ་རུར་གྱིས་བྲོས་
 སོང་། །

Text 5

འཇའ་ལུས་གཤེགས་པའི་སྡོན་འགྲོའི་སྐོར།

སངས་རྒྱས་གཡུང་རྒྱུད་བོན་གྱི་གཞི་མ།

དེང་སང་མི་མང་པོ་ཞིག་གིས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བཟུན་པ་དང་གསང་སྤྲུལ། རྫོགས་པ་ཆེན་པོ་ཞང་ཞུང་
 སྟན་བརྒྱུད་སྤྱང་འདོད་ཏ་ཅང་ཆེ། ཡིན་ནའང་གཞི་མ་མེད་ན་གསང་ཆོས་སྤྱང་བ་དེ་ཁང་པ་མང་མེད་ཆོགས་
 བརྒྱ་བཞེད་པ་དང་མཚུངས། སྤྱབས་སུ་མ་སོང་ན་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བཟུན་པ་སྤྱང་ཡང་དོན་ཅི་ཡང་མེད།
 སངས་རྒྱས་བཟུན་པའི་འཇུག་སྒོ་སྤྱབས་འགྲོ་ཡིན། སྤྱབས་སུ་མ་སོང་ན་སངས་རྒྱས་ཐབས་མེད། ཐེག་ཆེན་
 ལམ་གྱི་འཇུག་སྒོ་སེམས་བསྐྱེད་ཡིན། ཐེག་པ་ཆེ་ཆུང་ནི་སེམས་བསྐྱེད་ཆེ་ཆུང་ལ་རག གསང་སྤྲུལ་གྱི་འཇུག་
 སྒོ་ནི་དབང་ཡིན། དབང་མ་ཐོབ་ན་གསང་སྤྲུལ་ལ་འཇུག་ན་རྩ་འཕྱུལ་སོགས་ཡོན་ཏན་ཐོབ་འདོད་སྤྱོད་
 ཡོད། ལམ་དང་འབྲས་བུའི་རྣམ་བཞག་ཀྱང་མི་ཤེས་པས་གཞན་ལ་ཆོས་ལོག་བཤད་པ་སོགས་ནི་རང་ཉིད་
 དཔྱུལ་བ་ལྟར་བའི་རྒྱ་ཡིན། སྡོན་འགྲོ་འབྲུམ་དགུ་མ་བསག་བཞིན་དུ་རྫོགས་ཆེན་གྱི་སྒོ་ལ་འཇུག་ན་གཤོག་པ་
 མེད་པའི་བྱ་བཞིན་ནོ། སྡོང་རྒྱུད་མཐུ་ཆེན་ཞལ་ནས། གཉིས་མེད་དོན་གཅིག་མ་རྟོགས་ན། ལྷ་ཡང་ཐར་པ་
 ཆེན་པོ་གོགས། ལྷ་མའི་གདམ་ངག་མེད་བཞིན་དུ་ཡི་དམ་རྩ་སྒོམ་ན་བདུད་མ་ཏམ་ཏུ་འཁྱུང་གཏམ་རྒྱུད་བཞིན་

མོ། གསང་སྒྲག་སྤྱང་ན་སངས་རྒྱས་པ་སྤྱར་ཡང་སྤོན་འགྲོ་ལེགས་པ་མ་སྤྱང་ན་ངན་སྤང་ལྷང་བ་ཡང་ཤིན་ཏུ་
 སྤྱར་རོ། བོན་འཆད་ཉན་སྤོན་སྤྱབ་གང་བྱེད་ཀྱང་ཐོག་མ་ཁ་ནང་དུ་བསྒྲོར་ནས་འདི་ལྟར་བསམ་དགོས། ད་
 དེས་དགེ་བ་སྤྱབ་པ་དེ་ཆོ་འདྲིར་སྤོན་གྲགས་དང་རྒྱ་མོར་ཆེད་དུ་ཡིན་ནམ། ཡང་ན་ངན་སྤང་གི་སྤྱག་བཟུལ་
 ལ་སྤྱག་ནས་མཐོ་རིས་ཀྱི་བདེ་འབྱས་ཐོབ་འདོད་ཡིན་ནམ། ཡང་ན་རང་ཉིད་གཅིག་པུ་ཐར་པ་ཐོབ་འདོད་
 གང་ཡིན། གལ་སྲིད་དེ་འདྲ་ཡིན་ན་ཀུན་སྤྱོད་ཡང་དག་པ་མ་ཡིན། ང་ཆོ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་རྩིས་སྤྱོད་འགྲོ་བ་དང་
 དགེ་བ་སྤྱབ་པ་ནི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཐར་པ་ཐོབ་པ་དང་འཇིག་རྟེན་ཞི་བདེ། དྲིན་ཆེན་པ་མའི་དྲིན་
 ལན་བསལ་བའི་ཆེད་ཡིན་མོ། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་འཁོར་བ་ལས་སྦྱོབ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་ལ་བཀྱི་འདོད་ཀྱི་
 སེམས་པ་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་ཟེར། སངས་རྒྱས་བཟུན་པའི་སྒྲོར་འཇུག་ན་ངེས་ཅན་དུ་རྩ་བའི་སྤྱོད་མ་ཞིག་ཡོད་
 དགོས། སྤྱོད་མ་ནི་གདམ་ངག་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འབྱུང་ཁུངས་ཡིན་པས་ལྷན་སེམས་གཉིས་ཀྱི་སྒྲོན་ནས་སྤྱོད་མ་བཀྱར་
 ཞིང་རྩིས་སྤྱོད་འཇུག་དགོས། རྩ་བའི་སྤྱོད་མ་དང་སྤྱོད་མའི་བྱུང་པར་ཤེས་དགོས། རྩ་བའི་སྤྱོད་མ་ལས་གཞན་པའི་
 སངས་རྒྱས་བྱ་བ་མཇུག་དུ་མེད། རྩ་བའི་སྤྱོད་མ་ནི་དཀོན་མཆོག་གསུམ་དང་རྩ་བ་གསུམ་སྤྱོད་གསུམ་ཀྱི་བདག་
 ཉིད་ཡིན་པས་སངས་རྒྱས་དངོས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་བཞག་དགོས། རྩ་བའི་སྤྱོད་མའི་ཡོན་ཏན་སངས་རྒྱས་དང་མཉམ་
 ཡང་བཀའ་དྲིན་སངས་རྒྱས་ལས་ལྷག་གོ། བོན་པོ་འཇུག་ལྷན་པ་ཉེར་བཞི་དེ་ཡང་སྤྱོད་མ་སངས་རྒྱས་དང་
 གདམ་ངག་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གསུང་དུ་འདུ་ཤེས་བཞག་པས་འཇུག་ལྷན་སྤྱོད་ཀྱི་སྤྱོད་མ་ཡིན། རྩ་བའི་སྤྱོད་མ་ནི་སངས་
 རྒྱས་ཀྱི་འབྱུང་ཁུངས་དང་བྱིན་རྒྱལ་གྱི་རྩ་བ་ཡིན། དེའི་ཕྱིར་རྩ་བའི་སྤྱོད་མ་ལ་སེམས་གཅིག་སྤྱོད་གཅིག་བཞེན་
 དགོས། རྩ་བའི་སྤྱོད་མའི་ཐུགས་བརྒྱུད་བ་ནི་རྒྱ་མོར་སོགས་མ་ཡིན་ལ་སྤྱོད་མའི་གདམ་ངག་ཅི་བཞིན་པ་ཉམས་
 སྤྱོད་ལེན་པ་དེ་མཆོག་ཡིན། རྩ་བའི་སྤྱོད་མ་དང་འགལ་ན་ངན་སྤང་ལས་གཞན་དུ་འགྲོ་ས་མེད། རྩ་བའི་སྤྱོད་མ་
 འཆོལ་ཆོ། སྤྱོད་མ་ལ་རྒྱ་མོར་དང་སྤོན་གྲགས་གོ་གནས་ཕྱིའི་ཚུལ་སོགས་ལ་མི་སྤོས་ཏེ། བྱུང་སྒྲོ་རྩལ་གྱི་ཞལ་
 བསྐྱེད་ནས། སྤྱོད་མ་སངས་རྒྱས་མཐོང་ན། གདམ་ངག་བདུད་རྩིས་ཅོམ་འབྱུང་། སྤྱོད་མ་ཐལ་མ་མཐོང་ན། གདམ་
 ངག་ཟས་སྒྲོམ་ཅོམ་འབྱུང་། སྤྱོད་མ་བྱི་རྒྱན་མཐོང་ན། གདམ་ངག་བྱུང་བཤལ་ཅོམ་འབྱུང་། ཞེས་སོ། སྤྱོད་མ་
 ལ་ལོག་པ་བཟུན་ན་གདམ་ངག་འབྱུང་བའི་དུས་མེད་པ་ནི་རི་གསལ་རྒྱལ་པོས་གཤེན་འགྲུ་རྒྱལ་ལ་ལོག་པ་ལྷ་བ་
 བཞིན་དུ་བྱིན་རྒྱལ་སྤྱོད་མའི་དུས་མེད། སངས་རྒྱས་གཡུང་དུང་བོན་ལྷགས་ལ་སྤྱོད་མ་བཞེན་པ་ནི་བོན་
 ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཐོག་མ་ཡིན་མོ།།

དལ་འབྱོར་རྟེན་དཀའ་བ།

མི་ལ་ལས་མི་ལྷན་འདི་ལ་མཐོང་ཆུང་བྱེད་ཅིང་དོན་མེད་ལྟ་བུ་འཛིན་ཡང་མི་ལྷན་འདི་མ་ཐོབ་ན་སངས་རྒྱས་
 སྤྱབ་པའི་ཐབས་ཡོད་པ་མིན། མི་ལྷན་འདི་ནི་ཤིན་ཏུ་རྟེན་དཀའ། ལྷག་པར་དུ་དལ་འབྱོར་ཆང་པའི་མི་ལྷན་
 ནི་རྒྱ་མཆོ་ལས་ཁབ་ལེན་པའི་དཔེ་བཞིན་ཤིན་ཏུ་རྟེན་དཀའ། དེ་ལས་བོན་གསལ་པ་ནི་ཆེས་དཀའ།

མི་ལུས་འདི་ནི་ཆོ་ཐོན་མར་ཚུལ་ཁྲིམས་སྤང་ཞིང་སྒོན་ལམ་བཏབས་པ་ལས་བྱང་བ་ཡིན། མི་སུ་ཡིན་ཡང་མཐོ་
རིས་དང་ངན་སོང་གི་བདེ་ལྷན་ད་ལྟ་མི་ལུས་འདི་ཉིང་ཏུ་གདམ་དུ་ཡོད། ཉིན་འདི་ལ་བཞེན་ནས་སངས་
རྒྱས་ཀྱི་ས་ལ་གཤེགས་པ་ནི་ཤིན་ཏུ་མང་བས་མི་ལུས་འདི་ཤིན་ཏུ་གཤེགས་ཆོའོ།

ཆོ་མི་རྟག་པ།

འཇིག་རྟེན་གྱི་བོན་ཐམས་ཅད་ནི་འཇིག་པའི་རང་བཞིན་ཡིན། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་སྐྱེས་ནས་བཟུང་ངོ་ཤི་
བ་ལ་གཏད་ཡོད་དེ། མའི་མངལ་དང་སྐྱེས་མ་ཐག སྐྱེས་ནས་སྐྱེ་འགའ་ལོ་འགའ་ནས་ཤི་བ་སོགས་མ་དེས།
ཤི་བའི་སྐྱེན་ཡང་འཇིགས་པ་བརྒྱད་དང་ཡང་ན་འཕྱལ་འཁོར་སོགས་ཀྱིས་སྐྱེན་བྱས་ནས་འཆི་བ་མ་དེས། ཤི་
ཆོད་གྲོགས་ཀྱིས་པན་པ་ཅི་ཡང་མེད། རྒྱ་ཞོར་ཁབ་སྤྲད་ཙམ་ཡང་ཁྱེར་དབང་མེད། དེ་རིང་ཁྱོད་གོ་གནས་
མཐོ་བ་དང་སྒྲན་གྲགས་ཆེ་བ། རྒྱ་ཞོར་ཕྱག་པ་ཡིན་ཡང་ཤི་ཉིན་ཀ་མི་ཐ་མར་བཞིན་དུ་འཆི་དགོས། མི་ལ་
ལས་ཁ་སང་རྒྱ་ཞོར་དུང་ཕྱུར་གྱི་བདག་པོ་ཡིན་ཡང་དེ་རིང་མི་ཤི་ཁང་སྟོང་ལོག་པ་དང་བཙོན་ཁང་དུ་ཚུད་
པ་སོགས་མ་དེས། རྒྱ་མཚན་ནི་བོན་ཐམས་ཅད་ནི་འགྱུར་བའི་རང་བཞིན་ཡིན་པས་སོ། མི་ལ་ལས་བྱེ་བཤོལ་ཁོ་
ནས་དུས་འདའ་བཞིན་འདུག དེས་པར་བསམ་ན། སང་ཉིན་དང་ཆོ་བྱི་མ་གང་ལྟར་སྤྲོས་ཀྱང་ཐག་མི་ཆད་
པས་ཀྱན་གྱིས་དགོ་བ་ལ་བྱེ་བཤོལ་མེད་པ་གཤེགས་ཆོའོ།

འཁོར་བའི་ཉེས་དམིགས།

མི་འཆི་རྗེས་མི་ཤི་ནས་དུ་བ་མེད་པར་ལྟར་མ་ཡིན། ཐོན་མའི་ལས་དབང་གིས་ཁམས་གསུམ་རིགས་དུག་གང་
རུང་དུ་སྐྱེ་བ་སྤངས་དགོས། ཁམས་གསུམ་གང་དུ་སྐྱེ་ན་ཕྱག་བཟུལ་ལས་བདེ་བ་གཏན་ནས་མེད་དེ། དཔྱལ་
བ་ལ་ཆ་གང་། ཡི་དུགས་ལ་བཀྱིས་སྒྲོམ། ཁྱེལ་སོང་ལ་སྤངས་སྤྱགས། མི་ལ་བྲེལ་འཕོང་། ལྷ་མིན་ལ་འཐབ་
ཚོད། ལྷ་ལ་པམ་ལྟང་གི་ཕྱག་བཟུལ་སོགས་ཀྱིས་མནར་འདུག འཁོར་བ་ལ་སྐྱེ་ན་འཆི་ཉི་ཕྱག་བཟུལ་ནི་མི་
འོལ་བཞིན་ནོ། འཁོར་བའི་རིགས་དུག་ལས་ཐར་པ་འདོད་ན་དེས་པར་དུ་དགོ་བ་སྐྱབ་དགོས། དགོ་བ་ལ་
བདག་པོ་མེད་པས་སྤིང་རུས་སུ་ཆེན་བདེ་བའི་ས་ལ་ཐོན་དུ་འགོ་ཁྲིམས་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་གསུངས་སོ།

ལས་རྒྱ་འབྲས་རྣམ་བཞག

འཁོར་བའི་ཕྱག་བཟུལ་གྱི་རྒྱ་ནི་མི་དགོ་བ་བཅུ། དེའི་རྒྱ་དུག་ལྔ། དེའི་རྒྱ་བདག་འཛིན། བདག་འཛིན་གྱི་རྒྱ་
ནི་མ་རིག་པ་ཡིན། མ་རིག་པ་སྤོང་མ་ཐུབ་ན་རིག་པའི་ཡེ་ཤེས་མི་འཆར། དེ་མ་འཆར་ན་འཆང་མི་རྒྱ། དེའི་

ཕྱིར་དགོ་སྐྱབ་ཕྱིག་སྤྱོད་གི་ལས་ལ་བཅོན་པ་གལ་ཆེ། སེམས་ཅན་ལ་མངོན་སྟོན་གང་གི་སྟོན་པ་ཕན་པ་སྐྱབ་
 པ་ནི་དགོ་བ་ཡིན། སེམས་ཅན་ལ་མངོན་སྟོན་གང་གི་སྟོན་པ་གཞིར་བ་སྐྱེལ་པ་ནི་མི་དགོ་བ་ཟེར། མི་དགོ་བ་
 ལ་བརྟེན་དབྱེ་བ་ལས་སྟོན་གཅིད་དང་ལོག་ལྟ་ཉེས་པ་ཆེ་ཤས་ཡིན་ཏེ། རྟོན་པ་གཤེན་རབ་ཀྱི་ཞལ་ནས། སྟོན་
 གཅིད་གོང་ན་ཕྱིག་གཞན་མེད། མི་དགོ་བརྟེན་ལས་ལོག་ལྟ་ལྡིང། ཅེས་སོ། སྟོན་གཅིད་ན་སྟོན་ལན་ལྔ་བརྟེན་
 དགོས། ལོག་ལྟ་ཅན་ལ་སྟོན་པ་མེད། མི་དགོ་བརྟེན་ལས་ལོག་སྟོན་པ་ནི་དགོ་བ་བརྟེན་ཡིན། དགོ་ཕྱིག་གི་འབྲས་
 ལུ་ནི་ངེས་པ་མྱིན། མྱིན་ཚུལ་ནི་ནས་བཏབས་ན་ནས་སྟེ། སྟོན་མ་བཏབས་ན་སྟོན་མ་སྟེ་པའི་དཔེ་བཞིན་ནོ།
 འཇིག་རྟེན་གྱི་བྱ་བ་ཐམས་ཅད་ནི་ལས་འབྲས་ཀྱི་རྒྱུ་ཚུལ་དང་། དགོ་བའི་འབྲས་ལུ་བདེ་བ་དང་ཕྱིག་པའི་
 འབྲས་ལུ་སྐྱུག་བསྐྱེད་ཡིན་ནོ། མི་མང་པོ་ལས་འབྲས་མི་ཤེས་པས་མི་དགོ་བ་བརྟེན་བྱེད་པ་རྗེ་མང་སོང་། དེ་
 དག་ལ་སྐྱུག་བསྐྱེད་མ་གཏོགས་བདེ་བ་མེད། མི་ཡི་ལས་དབང་དེ་རང་རང་གིས་བསྐྱེད་པ་ཡིན། འཇིག་རྟེན་
 འདིར་སྐྱེས་ནས་བཟུང་བདེ་སྐྱུག་ཐམས་ཅད་སྟོན་མའི་ལས་ལ་སྐྱུག་སྟོན་མའི་ལས་དེ་རང་རང་གིས་བསྐྱེད་པ་
 ཡིན་ཏེ། ཆོ་སྒར་མར་དགོ་བ་བྱས་པས་དུས་དེས་དེའི་འབྲས་ལུ་བདེ་བར་སྦྱང་། ཆོ་སྒར་མར་མི་དགོ་བ་
 བྱས་པས་དུས་དེས་དེའི་འབྲས་ལུ་སྐྱུག་བསྐྱེད་སྦྱང་། སྒར་མ་རྒྱ་གང་འདེབས་ན་དེས་འབྲས་ལུ་དེ་མྱིན།
 དུས་དེས་རྒྱ་གང་འདེབས་ན་ཆོ་སྐྱེ་མར་འབྲས་ལུ་དེ་མྱིན་པ་ནི་མངོན་གསལ་ལོ། འཇིག་རྟེན་གྱི་ཡུལ་ན་མི་
 ལ་ལས་བདེ་སྦྱང་བདེ་ཞིང་རྒྱ་ཐོར་ཟད་པ་མེད། ལ་ལས་སྐྱུག་བསྐྱེད་ཁོ་ན་སྦྱང་ཞིང་བཟུང་བཏུང་མི་རག་པ་
 རྣམས་ནི་སྟོན་མའི་ལས་ལས་བྱུང་བ་ཡིན་ནོ། མི་ལ་ལས། ཆོ་གང་དགོ་བ་སྐྱབ་ཀྱང་སྐྱུག་བསྐྱེད་སྦྱང་པ་དང་
 གཞན་དག་ཆོ་གང་མི་དགོ་བ་བྱས་ཀྱང་བདེ་བ་སྦྱང་པ་ནི་སྟོན་མའི་ལེགས་འབྲས་སྟོན་པའི་རྟགས་ཡིན་ནོ།
 ཆོ་གང་དགོ་བ་སྐྱབ་ཀྱང་སྐྱུག་བསྐྱེད་སྦྱང་པ་དེ་ནི་སྟོན་བསགས་ཕྱིག་པ་སྤྲོ་མོ་དེ་དུས་སྟོན་ནས་བདེ་བའི་ས་
 ལ་གཤེགས་པའི་རྟགས་ཡིན། ཆོ་གང་མི་དགོ་བ་བྱས་ཀྱང་བདེ་བ་སྦྱང་པ་དེ་ནི་སྟོན་བསགས་དགོ་བ་སྤྲོ་མོ་དེ་
 དུས་སྟོན་ནས་ངན་སོང་ལྷུང་བའི་རྟགས་ཤར་བ་ཡིན་ནོ། དེ་ཡན་ཆད་ནི་བྱམ་མོང་ཕྱི་ཡི་སྟོན་འགྲོའི་སྐར་
 ཡིན་ནོ།

བྱམ་མོང་མ་ཡིན་པའི་སྟོན་འགྲོ་འབྲས་དགའི་སྐར།

སྦྱོར་བ་གཡུང་དྲུང་བྱང་ཆུབ་མཆོག་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་པའི་སྐར།

ཐོན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྟོན་འགྲོ་དང་པོ་སེམས་བསྐྱེད་བཟང་པོ་དེ་སྟོན་ཏུ་འགྲོ་རྒྱ་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆོ་སྟེ། སེམས་
 བསྐྱེད་སྟོན་ཏུ་མ་སོང་ཞིང་སར་རྒྱ་བརྗེད་འདྲ། ཞེས་སོ། སེམས་བསྐྱེད་སྟོན་ཏུ་མ་སོང་ན། ལས་དགོ་བ་གང་
 སྐྱབ་ཀྱང་ཡང་དག་པའི་དགོ་བར་མི་འགྱུར། སྦྱོར་ལས་བཟང་ངན་དང་དགོ་མི་དགོ་ཟེར་བ་དེ་ཆང་མ་སེམས་
 བཟང་ངན་གྱི་སྟོན་པ་བྱུང་ངོ་། རྟོན་པ་གཤེན་རབ་མི་བོས། རང་གི་སེམས་ནི་རང་གིས་བཏུལ། རྟོན་མོང་
 རྗེས་སུ་སེམས་མི་གཏོང་། ཞེས་རྟོན་པས་བོན་གསུངས་ཆད་ཐམས་ཅད་རང་སེམས་འདུལ་ཐབས་དང་རང་

རྒྱུད་ཀྱི་ཉོན་མོངས་ཞི་ཐབས་འབའ་ཞིག་ཏུ་གསུངས་པར་བརྟེན་དུས་དང་ནམ་པ་ཀུན་ཏུ་འགོ་བ་སེམས་ཅན་
ལ་བསམ་བཟང་ལྷན་མེད་དང་རང་གཞན་བརྗེས་པ་དང་། རང་བས་གཞན་གཅིས། བདག་གཞན་མཉམ་
པའི་སེམས་རིན་པོ་ཆེ་རང་རྒྱུད་དུ་སྐྱེ་ཐབས་ལ་འབད་དགོས། སེམས་བསྐྱེད་དེ་ཆོད་མེད་བཞི་ལས་བསྐྱེད་
པས་སེམས་བསྐྱེད་དུས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་སྤྲུག་བསྐྱེད་དང་བྲལ་འདོད། བདེ་བ་དང་ལྷན་འདོད། བདེ་བ་
དང་ལྷན་ན་བདག་རེ་དགའ་སྐྱེས་པའི་སྣོད་དང་། ཉེ་རིང་ཆགས་ལྷང་དང་བྲལ་བའི་བྟང་སྒྲོམས་ཀྱིས་སྣོད་ནས་
སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གོ་འཕང་རིན་པོ་ཆེ་ཐོབ་པའི་ཆེད་དུ་བདག་གིས་བྱང་ཆུབ་མཆོག་ཏུ་
སེམས་བསྐྱེད་པར་བྱའོ།